

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Ivo Laaniste

NÖÖRIPÄÄSTETEENUST OSUTAVATE KOMANDODE
PAIKNEMISE KRITEERIUMID

Lõputöö

Juhendaja:

Heino Berggren

Kaasjuhendaja:

Pavel Tarassevitš

Tallinn 2014

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Päästekolledž	Kuu ja aasta: juuni 2014
Töö pealkiri: Nööri päästeteenust osutavate komandode paiknemise kriteeriumid.	
Töö autor: Ivo Laaniste	Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte: antud töö on kirjutatud teemal „Nööri päästeteenust osutavate komandode paiknemise kriteeriumid“ Käesolev töö on uurimistöö, mille käigus analüüsis autor nööripäästeteenuse paiknemist, otsis võimalusi optimaalseks teenuse paiknemiseks, tõi välja kriteeriumid mis on paiknemise aluseks. Lõputöö põhiosa pikkuseks on 40 lehekülge ning koos lisadega 68 lehekülge. Töö on kirjutatud eesti keeles ja võõrkeelne kokkuvõte inglise keeles.</p> <p>Käesoleva ajani on nööripäästeteenust osutatud komandode poolt vähemal või suuremal määral üle Eesti. Alates 2013. aastast pakub ametlikult nööripäästeteenust Ida Päästkeskuse Jõhvi komando. 2015. aastaks tagatakse sügavustest ja kõrgustest inimeste päästmise võimekus neljas riiklikus päästekomandos.</p> <p>Töö eesmärgiks oli välja selgitada päästeteenuse võimekus nööripäästeteenuse osutamisel, määratleda komandod, kes antud teenust osutavad nelja päästkeskuse haldusalas, ning määratleda kriteeriumid nööripäästeteenust osutavate komandode (optimaalseks) paiknemiseks.</p> <p>Eesmärgini jõudmiseks uuris autor Eesti siseriiklikku seadusandlust, eesti ja võõrkeelset kirjandust ning viis läbi nööripäästeteenuse esialgse paiknemise, nööripäästevarustuse ja isikkoosseisu koolitust käsitleva uuringu.</p> <p>Uurimismeetoditest kasutas autor statistilist andmeanalüüsi, dokumendianalüüsi, intervjuud, päring-küsitlust ning ankeet-küsitlust.</p> <p>Lõputöö koosneb sissejuhatusest, kolmest peatükist, kokkuvõttest, inglise keelsest kokkuvõttest ja üheksast lisast. Esimeses peatükis käsitletakse erivõimekusega komandode paiknemist, varustust, töötajate ettevalmistust Eestis ning tuakse näiteid komandode paiknemise, varustuse taseme kohta välismaal. Teises peatükis esitletakse uurimistulemusi. Kolmandas peatükis tegeleb autor uurimistulemuste analüüsiga, toob välja järeldused ja teeb ettepanekuid.</p>	
Võtmesõnad: nööripäästeteenus, paiknemine, koolitus, varustus, kriteeriumid.	
Võõrkeelsed võtmesõnad: rope rescue service, location, training, equipment, criteria.	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud:	
Kolledži direktor: Ain Karafin	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele:	
Juhendaja: Heino Berggren	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele:	
Kaasjuhendaja: Pavel Tarassevitš	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON.....	2
SISUKORD	3
MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU	5
SISSEJUHATUS	6
1. HETKEOLUKORD NÖÖRIPÄÄSTETEENUSE OSUTAMISE JA PAIKNEMISE OSAS..	9
1.1. Nööri päästeteenuse paiknemine.....	9
1.2. Komandode varustus.....	11
1.3. Töötajate ettevalmistus	12
1.4. Näiteid nööripäästeteenuse paiknemise kohta välisriikides.....	14
2. NÖÖRIPÄÄSTETEENUSE OSUTAMISE ALANE UURING	19
2.1. Uuringu metodoloogia	19
2.2. Paiknemise taustuuring	19
2.3. Eestis osutatud nööripäästeteenust vajavate õnnetuste statistika.....	21
2.4. Päästekomandode väljasõidud nööripääste õnnetustele.....	22
3. TULEMUSTE ANALÜÜS JA ETTEPANEKUD.....	26
3.1. Intervjuu ja ankeetküsitluse tulemused.....	26
3.2. Järeldused ja ettepanekud nööripäästeteenust osutavate komandode paiknemise osas..	31
3.3. Ettepanekud nööripäästeteenust osutavate komandode paiknemisel vajalike kriteeriumide kohta.....	33
3.4. Ettepanekud isikkoosseisu koolitamiseks ja nööripäästeteenuse arendamiseks.....	35
KOKKUVÕTE	38
SUMMARY	39
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	40
JOONISTE LOETELU	42
LISA 1. Päring-küsitlus nelja Päästkeskuse antud teenuse (nööripäästeteenus) spetsialistidele.	43
LISA 2. Nööri päästevarustus päästkeskuste lõikes	44
LISA 3. Nööri pääste baaskursuse õppekava	46
LISA 4. Kiri välisriikidele (e-maili teel)	49
LISA 5. Intervjuu.....	51
LISA 6. Ankeetküsitlus nelja Päästkeskuse I ja II astme juhtidele	52
LISA 7. Sügavusest ja kõrgusest päästmine (11 sündmust-OPISE andmetel).....	54

LISA 8. Kukkumine kõrgusest (7 sündmust- OPISE andmetel)	57
LISA 9. Nööri päästeteenust osutavate komandode paiknemine ja selleks vajalikud kriteeriumid (intervjuud)	60
LISA 10. Näiteid nööripäästevarustusest Soomes	67

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU

OPIS - Päästeinfosüsteem – Siseministeriumi asutatud andmekogu päästeasutuse ülesannetega seotud toimingute ja menetlustega seotud andmete kogumiseks päästeasutuse ülesannete efektiivseks ja kiireks täitmiseks ning tõhusa järelvalve teostamiseks (Päästeseadus, 05.05.2010. a) (edaspidi: PäästeS).

VAAK – Valitsemisala arengukava 2012-2015

TPPS – Eesti turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015 heakskiitmine

PäK – päästekeskus

PäA - Päästeamet

IPK – Ida Päästekeskus

LõPK – Lõuna Päästekeskus

LäPK – Lääne Päästekeskus

PõPK – Põhja Päästekeskus

Nööri päästeteenus – Päästmine kõrgustest ja sügavustest kasutades erivahendeid

SISSEJUHATUS

Teema „Nööripäästeteenust osutavate komandode paiknemise kriteeriumid“ sisend tuli Päästeametist ja lähtuvalt Eesti vajadustest. Antud teema on hetkel arendamisel ja on üks 16 Päästetöö valdkonna teenustest. Päästeametile, kui antud teenuse osutajale, on seatud väga suur vastutus, kus abi peab jõudma igaüheni võimalikult kiirelt. Vajalik on välja tuua nööripäästeteenust osutavate komandode paiknemiseks vajalikud kriteeriumid Eestis.

Päästetöö valdkonna teenuste hulka kuulub nööripäästeteenus. Teenuse eesmärgiks on spetsiifiliste tehniliste vahenditega päästetöö teostamine kõrgustest ja sügavustest. Teenuse osutamise kriteeriumiks on spetsiaalse isikukaitse- ja nööripäästevarustuse, koolitatud isikkoosseisu ja vastavate ressursside olemasolu .

Eesti erinevates kohtades on juhtunud õnnetusi, kus inimesi on tulnud päästa kõrgustest või sügavustest. Alates 2010. aastast on olnud nööripäästeteenuse osutamisega seotud õnnetusi üle Eesti 18 korral.

Käesoleva ajani on nööripäästeteenust osutatud komandode poolt vähemal või suuremal määral üle Eesti. Alates 2013. aasta oktoobrist on alustatud nööripääste baaskursusega Päästekolledži päästekoolis. Valitsemisala arengukava 2012-2015 (meetme 2.2.7. punktile 9 - Päästetööd maismaal) – on ette nähtud nööripääste teenus, so aastaks 2015 tagatakse sügavustest ja kõrgustest inimeste päästmise võimekus 4 riiklikus päästekomandos, milleks soetatakse nööripääste varustus ja tehakse koolitused koostöös Sisekaitseakadeemiaga (Valitsemisala arengukava 2012-2015). Esialgelt hakkavad teenust pakkuma Jõhvi (2013) ja Keila (2014) päästekomandod. Teenuste paigutamisel on arvesse võetud varasemaid õnnetusjuhtumeid. Olemasolev paiknemishinnang on ajaloopõhine (sündmused) ja ei peegelda riske. Vajalik on täiendada erivõimekust – tõsta teenust mitte osutavate päästjate teadmisi ja oskusi ning suurendada baasteenuse varustuselementide hulka põhiautol. (Vastavalt Päästetöö valdkonna hetkeolukorra analüüsile: Päästeamet 2013).

Tuleb meeles pidada, et Eesti turvalisuspoliitika eesmärgiks aastaks 2015 on kindlustada Eestis elavatele ja viibivatele inimestele turvalisus ja kiire abi osutamine, selleks tuleb suurendada päästekomandode võimekust reageerida hoonetes kõrgemal kui kolmandal korrusel toimuvate õnnetuste korral. (Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015).

Käesoleval ajal on antud võimekus (kõrgustest päästmine) tagatud Ida päästkeskuse Rakvere ja Narva komandos, Põhja päästkeskuse kahes komandos, Lääne päästkeskuse Kuressaare ja Pärnu komandos ning Lõuna päästkeskuse Tartu ja Võru komandos ning Läti Valka komandos. Kõrgusest päästmise võimekus on tagatud kuni 42 meetri kõrguseni, võimekus on koondunud linnadesse, kus on olemas kõrghooned. Kõrgustest päästmiseks on ülalnimetatud komandodes kasutusel redel- ja tõstukautod.

Nööri päästeteenuse rakendamisel on oluline roll ennetustööl, kuna ennetustöö aitab vajadusel õpetada, kuidas hoiduda ohust kõrgustes ja sügavustes viibides.

Tegevusvaldkonna (sisejulgeolek) kõiki eesmärke läbivad olulisimad märksõnad lähimal neljal aastal on:

- 1) inimkannatanuga õnnetuste arvu vähendamine;
- 2) turvalisuse suurendamine riigis (Valitsemisala arengukava 2012-2015).

Antud hetkeks on Eestis käivitunud nööripäästeteenuse osutamine, esialgu puudub ühtne väljaõpe. Ei ole standardset varustust, paiknemine on ajaloopõhine (sündmuste põhjal) ja ei kajasta riske. Teenus vajab arendamist, kuna inimestele aina rohkem meeldib puhata looduses ja seda just ka erinevatel ohukohtadel: kõrgustes (näit. pankrannikul), kus juhtuvad õnnetused. Samuti teostatakse erinevaid töid sügavustes. Eriti Ida-Virumaal on vaatamata kaevandustes kasutusele võetud ohutusmeetmetele ikkagi mitmeid võimalusi inimestel sattuda kaevanduste ventilatsioonivõrkude või šurvide kaudu kavanduskäikudesse. Probleemiks on ka asjaolu, et ohukohtades (pankrannikutel) puuduvad ohutuspiirded ning ei ole paigaldatud ka teavitustahvleid, mis hoiataksid inimesi võimalike ohtude eest. Vajalik on koostöö tihendamine kohalike omavalitsustega, kelle halduses asuvad ohupiirkonnad. Seadusandluses on määratlemata vastutusala.

Tuginedes eelnevale on lõputöö põhiprobleemiks Eesti päästeteenistuse võimekus reageerida sügavustes toimunud õnnetustele kasutades nööripäästeteenust. Lähtuvalt sellest on antud lõputöö eesmärgiks selgitada välja Päästeteenistuse võimekus nööripäästeteenuse osutamisel, määratleda komandode paiknemise kriteeriumid, kes antud teenust osutavad nelja Päästkeskuse haldusalas.

Teema on aktuaalne, kuna antud hetkel ei ole Eestis määratletud kriteeriumid, mis oleksid aluseks komandode paiknemisel päästkeskuste lõikes. Antud teema sisend tuli Päästeametist. Nööri päästeteenus on hetkel arendamisel ja on üks 16 Päästetöö valdkonna teenustest. Päästeametile, kui antud teenuse osutajale, on seatud väga suur vastutus, kus abi peab jõudma igäüheni võimalikult kiirelt. Selleks, et tagada parem teenuse toimimine ja kättesaadavus inimestele, uurib autor antud teemat lähemalt. Teeb ettepanekuid parema komandode varustuse

osas, ning toob välja võimaliku optimaalse nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemise Eestis.

Lõputöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses käsitletakse antud hetkel erivõimekusega komandode paiknemist, varustust, töötajate ettevalmistust Eestis ning tuuakse näiteid komandode paiknemise, varustuse taseme kohta välismaal. Teises peatükis esitleb autor uurimistulemusi. Kolmandas peatükis tegeleb autor uurimistulemuste analüüsiga, toob välja järeldused ja teeb ettepanekuid nõõripäästeteenuse paiknemise kriteeriumide osas.

Uurimisülesanne:

- Anda ülevaade hetkeolukorrast nõõripäästeteenuse paiknemise, varustuse, teenuse osutajate ja paiknemise aluseks olevate kriteeriumide osas;
- Anda ülevaade teiste välisriikide näitel nende poolt rakendatavast nõõripäästeteenusest ja paiknemisest;
- Teha järeldusi ja ettepanekuid nõõripäästeteenuse paiknemiseks vajalikke kriteeriumide kohta Eestis;
- Anda ülevaade täienduskoolituse võimalustest nõõripäästeteenuse osutamise valdkonnas.

Autor edastas e-maili teel kirja koos küsimuste ja seletustega kolme välisriigi nõõripäästeala spetsialistile (LISA 4). Kahjuks kirjale vastanud ei esitanud kommentaare kõikidele küsimustele. Autor tänab juhendajat ja kaasjuhendajat abi eest lõputöö koostamisel, samuti tänab autor Ida päästkeskuse, Lõuna päästkeskuse ja Lääne päästkeskuse antud teenuse spetsialiste ning intervjuus ja ankeetküsitluses osalenud nõõripääste spetsialiste ja päästkeskuste töötajaid.

1. HETKEOLUKORD NÖÖRIPÄÄSTETEENUSE OSUTAMISE JA PAIKNEMISE OSAS

1.1. Nööripäästeteenuse paiknemine

Valitsemisala arengukava VAAK 2012-2015 (meetme 2.2.7. punktile 9 - Päästetööd maismaal) – on ette nähtud nööripääste teenus, so aastaks 2015 tagatakse sügavustest ja kõrgustest inimeste päästmise võimekus neljas riiklikus päästekomandos, milleks soetatakse nööripääste varustus ja tehakse koolitused koostöös Sisekaitseakadeemiaga (Valitsemisala arengukava 2012-2015). Esialgelt hakkavad teenust pakkuma Jõhvi (2013) ja Keila (2014) päästekomandod. Teenuste paigutamisel on arvesse võetud varasemaid õnnetusjuhtumeid. Olemasolev paiknemishinnang on ajaloopõhine. Vajalik on täiendada erivõimekust – tõsta teenust mitteosutavate päästjate teadmisi ja oskusi ning suurendada baasteenuse varustuselementide hulka põhiautol. (Vastavalt Päästetöö valdkonna hetkeolukorra analüüsile: Päästeamet 2013).

Nööripäästeteenuse paiknemise planeerimisel ja kriteeriumide määratlemisel tuleb kindlasti arvestada Eesti maastiku eripäradega (pinnavormidega).

Eesti pinnamood on tasane, kõrgusvahed väikesed. Maapinna keskmine absoluutkõrgus on umbes 50 m, ligi 40% territooriumist jääb kõrgusvahemikku 50-100 m, vähem kui kümnendik maa-alast ulatub üle 100 m. Valdavad on madalad tasandikud e. madalikulid (hõlmavad umbes 46% Eesti alast) vähem on lavamaid ja lainjaid tasandikke (37%) ning kõrgustikke (15%). Nii nagu Ida-Euroopa lausmaa teisteski piirkondades, vahelduvad ka Eesti alal kõrgustikud ja lavamaad madalike, nõgude ja orgudega. Looduslikku mitmekesisust suurendavad rohked järvenõod. Eesti lõuna- ja põhjaosas asuv kõrgem ala, mis kujult sarnaneb tõmbininalise põhja poole suunatud kolmnurgaga, erineb arengulooliselt ja loodusoludelt madalamatest osadest. Eriti madal ja tasane on Lääne-Eesti, mis hõlmab Lääne-Eesti saarestiku, Lääne-Eesti madaliku ja Pärnu madaliku, maapinna kõrgus ületab seal harva paarikümnet meetrit. (http://www.entsyklopeedia.ee/artikkel/eesti_pinnamood)

Eesti suurima absoluutse kõrgusega mägi on Suur Munamägi, mis ulatub 318 m üle merepinna, suhtelise kõrguse poolest on aga kõrgeim Vällamägi (Lõuna-Eestis, Haanjamaal), mille kõrgus merepinnast on 304 m, jalamilt tippu 84 m. Seega võib öelda, et tegelikult ei leidu Eestis ainsamatki mäge – on ainult künkad.

Eestis asuva pankranniku (Põhja-Eesti pank) kõrgeim koht paikneb Ida-Virumaal Ontikal, kus pank tõuseb 56 m üle merepinna ning on järsu langusega. Nõlvad on väga järsud ja ohtlikud. Lääne-Eesti paekalda kõrgeim koht on Mustjala e. Panga pank – 21 m. (http://et.wikipedia.org/wiki/Eesti_loodus=Pinnamood)

Eesti kõrgustikud on suurepinnalised, ümbrusest kõrgemad lausmaa osad, millel esineb mitmeid kõrgendikke, orge, nõgusid.

Haanja kõrgustik (Lõuna-Eesti, Eesti kaguosas) – kuhjeline kõrgustik, kõrgeim koht Suur Munamägi – 318 m

Otepää kõrgustik (Lõuna-Eesti) – kuhjeline kõrgustik, künklik maastik, kõrgeim koht Kuutse mägi – 217 m

Pandivere Kõrgustik (Põhja-Eestis) – tasase pinnamoega, kõrgeim koht Emumägi – 166 m

Sakala kõrgustik (Lõuna-Eestis) – tasase pinnamoega, kõrgeim koht Rutu mägi – 146 m

Karula kõrgustik (Lõuna-Eesti, Valga läheduses) – kuhjeline kõrgustik, kõrgeim koht Rebasejärve Tornimägi – 137 m (www.google.ee Eesti pinnamood)

Eestis paiknevad kõrgustikud ei ole üldjuhul inimestele ohtlikud, kuna nende nõlvad on lauskjad ning kaetud üldjuhul taimestiku ja puudega. Antud kõrgustikel ei teki vajadust nõõripäästeteenuse rakendamiseks.

Ohtlikeks saab lugeda autori arvates Harjumaal asuvat Türisalu panka ja Ontika pankrannikut Põhja-Eestis Ida-Virumaal, mille kõrgus on 56 m ja Mustjala panka Lääne-Eestis, mille kõrgus on 21 m, kuna nende nõlvad on järsud ning seetõttu ohtlikud (kõrgustest kukkumine). Need on kohad, kus realselt on võimalik osutada nõõripäästeteenust, seda enam, et Ontikal on olnud mitmeid juhtumeid, kus inimesed on alla kukkunud pankrannikult.

Inimestele ohtlikud on ka Eestis asuvad joad ja joastikud. Eesti kolm kõrgeimat juga, mis asuvad Ida-Virumaal: Valaste juga (30,5 m), Kivisilla juga (22,5 m, Saka mõisa maa-alal) ning Karjaoru juga (15,9 m – Saka külas). (<http://et.wikipedia.org/wiki/Juga>)

Põhja-Eesti klindil asub seitse tähelepanuväärset juga ja joastikku:

Narva juga, kõrgus 6,5 m; Ida-Harjus asuv Jägala juga, kõrgus 8 m; Keila juga, kõrgus 6m; Valaste juga, kõrgus 30,5 m; Lahemaal asuv Joaveski joastik, kõrgus kuni 6 m; Lahemaal asuv Nõmmeveski joastik, üldiselt madal 1,2 m ning Sillamäe läänepiiril asuv Ukuaru juga, kõrgus kohati kuni 5 m. (<http://www.klint.envir.ee/klint/est/8.html>)

Inimestele ohtlikumad on kindlasti Valaste juga, Jägala juga ning Keila juga, kuna need on puhkamiseks lemmikkohad ning joad on piisavalt kõrged ja ohtlikud. Võttes arvesse ülaltoodut on autori arvates üheks võimalikuks nõõripäästeteenuse osutamise kriteeriumiks Eesti pinnavormid ja ohukohad.

1.2. Komandode varustus

Teenuse eesmärgiks on spetsiifiliste tehniliste vahenditega päästetöö teostamine kõrgustest (redel ja tõstukautod) ja sügavustest. Teenuse osutamise kriteeriumiks on spetsiaalse isikukaitse- ja nõõripäästevarustuse olemasolu. Igasse päästkeskusesse on midagi soetatud, kuid puudub ühtne varustus. Puudub eririietus just nõõripäästeteenuse osutamise tarbeks.

Selleks, et osutada antud teenust, peab olema tagatud koolitatud isikkoos seis ja vastav varustus nõõripäästeteenuse osutamiseks. Antud hetkel on Eestis neli päästkeskust ja 72 päästekomandot ning on loomulik, et igas komandos ei saa olla piisavas koguses nõõripäästevarustust ja puudub ka selleks vajadus. On vajalik ühtsete standardite kehtestamine varustusele ning seejärel päästkeskustes olemasoleva varustuse ülevaatamine ning vajadusel täiendava varustuse soetamine, st baasvõimekuse suurendamine teatud komandodes. Antud hetkeks on nõõripääste varustus neljas keskuses väga erinev. Selleks, et saada selgust, mis varustus on keskustes koostas autor päring-küsitlus ja saatis laiali iga keskuse antud teenuse spetsialistile.

Autor edastas e-maili teel nelja päästkeskuse antud teenuse (nõõripäästeteenus) spetsialistidele päring-küsitluse (LISA 1) eesmärgiga selgitada välja nõõripääste varustuse olemasolu ja selle paiknemine päästekomandodes.

Tulenevalt laekunud vastustest saab päästkeskuseti välja tuua järgmised andmed: (LISA2)

Ida päästkeskuse alla kuulub 2 maakonda (Ida-Viru ja Lääne-Viru). Ida päästkeskuses on 11 päästekomandot (PK). Nõõripäästeteenuse osutamisega tegeleb Jõhvi PK ning nõõripääste varustus on koondatud Jõhvi PK-e, kogu nõõripääste varustus on paigutatud haagisele ning seda saavad kasutada kõik Jõhvi PK päästeautod (päästevarustuse paigutus ei ole autopõhine).

Autori arvates oleks otstarbekas esmase nõõripääste varustuse olemasolu ka teistes Ida päästkeskuse komandodes, kuna vahemaad on piisavalt pikad ning auto Jõhvist koos varustusega järeлгаagisel võib jõuda kohale hilinenult.

Lõuna päästkeskuse alla kuulub 6 maakonda (Jõgeva, Tartu, Põlva, Valga, Viljandi, Võru). Lõuna päästkeskuses on 22 päästekomandot. Nõõripäästevarustust on soetatud juba alates 1998.aastast.

Lõuna päästkeskuse on paremini varustatud maakondade keskustes asuvad komandod. Esmane nõõripääste varustus asub nii põhiautol 1-1, kui ka osa varustusest on statsionaarselt päästekomandos ning kasutusele võetakse vastavalt vajadusele.

Lääne päästkeskuse alla kuulub 6 maakonda (Hiiu, Järva, Lääne, Pärnu, Rapla, Saare).

Arvestades Lääne-Eesti looduslike tingimusi (pinnavormid) ning sügavuste ja kõrgustike olemasolu (on Eesti madalaim ala ning ohtlik koht - Lääne-Eesti paekallas, kõrgeim Mustjala e.

Panga pank – 21 m) on päästekomandod võrdlemisi hästi varustatud nõõripääste varustusega. Lääne päästkeskuses on 24 päästekomandot Nõõripääste varustusega on paremini varustatud Kuressaare, Paide, Pärnu päästekomandod.

Ühes komandos (Pärnu) asub varustus kahel põhiautol 1-1 ja 1-2, teistes komandodes on varustus statsionaarselt päästekomandos ning kasutusele võetakse vastavalt vajadusele.

Põhja päästkeskusest päring-küsitlusele laekunud vastusest selgub, et kasutusel on kolmjalg ja „mingi“ vints Keila PK-s. Samuti selgub vastusest, et Keilasse alles luuakse (ametlikult) 2014.aastal nõõripääste võimekus ning seega ametlikult ei osutata Põhja päästkeskuses nõõripäästeteenust.

Autor on arvamisel, et Põhja päästkeskuses kindlasti osutatakse nõõripäästeteenust ning on olemas ka nõõripäästevarustus. Põhja päästkeskuse alla kuulub Harjumaa ja Tallinn ning töötab 13 päästekomandot, millest pooled teenindavad Tallinna linna. Kuna Põhja päästkeskuse teeninduspiirkonnas on olemas ohukohad, siis on loogiline, et osutatakse nõõripäästeteenust ning on soetatud vastav varustus.

Autor tänab Ida päästkeskuse, Lõuna päästkeskuse ja Lääne päästkeskuse antud teenuse spetsialiste tänu kellele oli võimalik saada ülevaade hetkeolukorrast nõõripäästevarustuse osas.

1.3. Töötajate ettevalmistus

Käesolevaks ajaks on päästeala töötajad Väike-Maarja päästekoolis läbinud kutseõppe, mille käigus on omandanud vastavad algteadmised nõõripääste valdkonnas. Seda näeb ette päästekooli päästja ja päästespetsialisti kutseõppe kava, kus on ette nähtud antud teema läbimine.

Väike-Maarja päästekooli ülesandeks on päästeala kutseõppe ja 2013. aastast alates nõõripääste baaskursuse läbiviimine.

Baaskursuse sihtgrupiks on nõõripääste erivõimekusega päästekomando päästeteenistujad, kes on läbinud päästeteenistuja füüsilise ettevalmistuse kontrollkatsed ja omavad kehtivat, I grupi päästeteenistuja tervisetõendit. Koolitusel osalejale peavad olema teatud eelteadmised: oskab rakendada enne kursust kõiki Eesti päästesüsteemis kasutatavaid sõlmi, kursuslasel on eelteadmised ja võimekus kannatanule esmaabi andmiseks ning elutähtsate funktsioonide säilitamiseks päästeoperatsioonidel ja täidetud teatud nõuded: kursuslasel ei tohi esineda akrofoobiat (ebanormaalne kõrgusekartus).

Koolituse läbinud töötaja: oskab rakendada professionaalse ja alternatiivse nõõripäästevarustusega päästja laskumise ja evakueerimise võtteid kõrgustest; oskab rakendada professionaalse ja alternatiivse nõõripäästevarustusega kannatanute päästmise võtteid sügavikest

ja šahtidest; oskab rakendada professionaalse nõõripäästevarustusega kannatanute päästmise võtteid sügavikest ja ebastabiilselt pinnalt; oskab rakendada professionaalse nõõripäästevarustusega kannatanute päästmise võtteid keerulise konstruktsiooniga objektidelt (mastid, tornid jms.).

Baaskursuse (LISA 3) kestvus on 5 õppepäeva (40 õppetundi) loengute (12 akadeemilist tundi) ja praktilise õppega (28 akadeemilist tundi), grupi suurus 12 inimest (<http://www.sisekaitse.ee/index.php?id=35693&highlight=nõõripääste>, baaskursus).

Ida päästekeskuse Jõhvi päästekomando päästjad läbisid nõõripääste baaskursuse ajavahemikul 14.10.2013. a. kuni 15.11.2013. a. Viiepäevane väljaõpe hõlmas praktiliste harjutuste kogumikku, kus päästjad said praktiseerida nii kõrgusest kui sügavusest päästmist, tornist kannatanu allalaskmist ning erinevaid ülesandeid sooritades 40-meetrisel Ontika pankrannikul kõõlumist. Täna on kõik 46 Jõhvi päästekomando päästjat saanud vajaliku väljaõppe ning võivad osutada nüüd ametlikult nõõripäästeteenust. Selleks on komandol olemas vajalik varustus – talid, vintsid, kolmjalgstatiiv ja muud tarvilikud vahendid ning nõõripääste haagis. Vajadusel saab Jõhvi päästjaid kaasata nõõripääste töödeks igas Eestimaa punktis (Häire 112, 1/2014, artikkel). Koolitusel osalemiseks peavad päästjad vastama päästeteenistujate kutsesobivusnõuetele, sealhulgas füüsilise ettevalmistuse, hariduse- ja tervisenõuded on sätestatud siseministri 15.02.2011.a. määruses nr 2 „Päästeteenistujate kutsesobivuse nõuded, sealhulgas füüsilise ettevalmistuse, hariduse- ja tervisenõuded (<https://www.riigiteataja.ee/akt/109042013009?leiaKehtiv>). Määrus on kehtestatud „Päästeteenistuse seaduse“ § 7 lõike 4 alusel.

Määruses on kehtestatud nõuded isikuomadustele (§ 2)

Hariduse üldnõue (päästeteenistuja – vähemalt keskharidus, päästepeadirektor ja päästedirektor – magistrikraad või sellega võrdsustatud kvalifikatsioon ja päästepealik, päästepeaspetsialist ning päästejuhtivspetsialist – kõrgharidus) - § 3

Täiendavad nõuded päästetöö valdkonna päästeteenistujale (§ 5) (päästepealik, päästetööd mittejuhtiv päästepeaspetsialist ja päästejuhtivspetsialist – tuletõrje- ja/või päästealane kõrgharidus või kõrgharidus ja vastava päästeala kursus hiljemalt nelja kuu jooksul alates teenistusse võtmise päevast; päästetööd juhtiv päästepeaspetsialist ja päästejuhtivspetsialist – tuletõrje- ja/ või päästealane kõrgharidus; päästevanemspetsialist ja päästespetsialist peavad vastama Päästespetsialist III kutsestandardile; päästja – vähemalt Päästja I kutsestandard hiljemalt 4 kuu jooksul alates teenistusse võtmise päevast; päästja, kes töötab juhtivpäästja töökohal – Päästja II kutsestandard. Rakendatakse alates 1.04.2013.a.

Füüsilise ettevalmistuse nõuded (§ 9) – päästeteenistujad, kelle ametikohustuste hulka kuulub pääste- või demineerimistöö tegemine, on kohustatud läbima füüsilised katsed, mida hinnatakse

tabelis toodud nõuete kohaselt: antud vanusegrupiti (18 – 30 a, 31 – 40 a, 41 – 50 a, 51 – ja vanemad), kontrollkatsete liigiti (kükid 45 kg kangiga – korda/ min, istesse tõus – korda/ 2 min, 45 kg kangiga rinnalt surumine – korda/ min, 2700 m jooks – aeg minutites, rippes kättekõverdused); teenistusse asumisel peab päästeteenistuja, kelle ametikohustuste hulka kuulub päästetöö tegemine, lisaks tabelis toodule ujuma järjest 200 meetrit.

Tervisenõuded (§ 13): päästeteenistujad jaotatakse 4 gruppi – I grupp (päästeteenistujad, kes teevad õppetöö või päästetöö käigus suitsu- või keemiasukeldumist, demineerimistöid või päästetöid veekogudel, kandes kaitsevahendeid ja –riietust; II grupp – päästeteenistujad, kes päästetöö tegemiseks või korraldamiseks või õppetöö käigus sõidavad sündmuskohale, kuid ei võta osa punktis 1 loetletud töödest (I grupp); III grupp – päästeteenistujad, kes häirekeskuses korraldavad päästetöid või menetlevad hädaabiteateid; IV grupp – päästeteenistujad, kes teevad või õpivad tuukritööd.

Tervisenõuded I, II, III ja IV grupi päästeteenistujatele (§ 14 - 17)

Tervisekontrolli kord (§ 18): I, II ja IV – enne kutseala õppimaasumist ja enne teenistusse asumist ning töötamise ajal perioodiliselt; III grupi – töötamise ajal perioodiliselt; päästeteenistuja perioodilist tervisekontrolli tehakse kuni 45 aasta vanuseni iga 3 aasta järel, üle 45 a – 1 kord aastas;

Tervisekontrolli sageduse muutmine (§ 19): võib muuta arst, vahetu ülemus.

Antud määruse alusel saavad päästealal töötada inimesed kelle haridus, füüsiline ettevalmistus ja tervise nõuded vastavad määruses sätestatule.

1.4. Näiteid nõõripäästeteenuse paiknemise kohta välisriikides

Autor vaatleb kolme välisriigi (Vene Föderatsiooni, Ameerika Ühendriikide ja Soome Vabariigi) kahe linna (Sankt-Peterburgi ja Thorntoni) ning ühe maakonna (Kymenlaakso) näitel nõõripäästeteenuse osutamise võimalusi, selleks edastas autor e-maili teel antud riikide vastava ala spetsialistidele kirja info saamiseks (LISA 4)

Venemaal tegeleb eriolukordade lahendamise ja kriiside reguleerimisega Erakorraliste olukordade ministeerium (*Министерство чрезвычайных ситуаций*). Üheks allüksuseks on tuletõrjevalve. Tuletõrje alaliigid on: riiklik tuletõrjeteenistus, munitsipaaltuletõrje üksused, ametkondlikud tuletõrje üksused, era tuletõrjeüksused, vabatahtlikud üksused. Riiklikusse tuletõrjeteenistusse kuuluvad föderaalne tuletõrjeteenistus ja Vene Föderatsiooni subjektide tuletõrjeteenistused, so 220 000 inimest, 13 600 hoonet ja ehitist, mille hulgas on 4000 tuletõrje depood, 18 634 põhi – ja erituletõrje autot. Olulisteks ülesanneteks on tulekahjude kustutamine

ja nendega seotud esmaste avarii-päästetööde teostamine asustatud punktides ja objektidel ning kaadri erialane ettevalmistus tulekahjude likvideerimisel ja avarii-päästetööde läbiviimisel.

Teiseks allüksuseks on otsingu-päästeteenistus, mille juures tegutseb 7 regionaalset otsingu-pääste rühma.

Venemaa on jaotatud ringkondadeks. Erakorraliste olukordade ministeeriumi haldusalasse kuulub 8 regionaalset keskust. Regionaalsete keskuste alla kuuluvad omakorda oblastite, kraide autonoomsete oblastite ja vabariikide kohalikud erakorraliste olukordade ministeeriumide asutused. (<http://mchs.gov.ru/pouvers/fire-dep>).

Ühe näitena toob autor välja Põhja-Lääne regionaalse keskuse, mille alla kuulub 11 regionaalset erakorraliste olukordade lahendamise territoriaalset valitsemisasutust. Territoorium hõlmab ala Pihkvast kuni Murmanskini. Üks valitsemiskeskus asub Sankt-Peterburgis. Moskvale ja regionaalsetele keskustele alluvad linnade peavalitsemisasutused. Oblastites oblastikeskused, näit. Kingisepp ja tema oblast. Sankt-Peterburg on suur ning siin on linn ja oblast eraldatud.

Sankt-Peterburg on jaotatud rajoonideks, igas rajoonis on oma keskus, kokku 17 keskust. Sankt-Peterburgi Keskrajooni näitel: elanikkonna arv 270-300 tuhat inimest. Keskrajooni keskuses on 3 komandot. Kaks komandot on väiksemaarvulised.

Kõik keskused on föderaalsete alluvusega (alluvad föderaalkeskusele). Komandode arv keskustes on 1-5.

Linna rajoonides töötavad ka munitsipaalsed komandod, kes alluvad linna ja linna seaduslikkuse ja õiguskorra komiteele. Üldist koordineerimist teostab Moskva.

Suurettevõtetes töötavad ka üksikud inspektorid ja vabatahtlikud tuletõrjekomandod. Põhiliselt on nendes komandodes 1 tsisternauto ja miinimum varustust esmaseks tegevuseks. Autotsisternid on üht tüüpi kõikides komandodes.

Koolituse läbivad kõik esmasel tuletõrjuja ettevalmistusel. See on baastasemel. Tavalise tuletõrjuja koolitus kestab 4 kuud. Järgneb päästja koolitus veel 2 kuud. Seal läbivad koolitavad nõõripäästeteenuse osutamise alase koolituse. Pärast koolituse läbimist on teemakohast koolitust minimaalselt.

Vaadeldavas rajoonis puuduvad sügavused. Töötamiseks kõrgustel on olemas julgestus ja mehhaanilised redelid ning tõstuk. Olulisemaks peetakse tulekahjude kustutamist.

Linnas töötavad otsingu-pääste allüksused, kelle põhitööks on päästmine, sh nõõripäästeteenuse osutamine. Need on munitsipaalsed allüksused.

Föderaalsetest komandodest on universaalsem erirühm. Erirühmi on Sankt-Peterburgis kaks. Üks Neeva parempoolsel kaldal ning teine vasakpoolsel kaldal. Spetsiaalne-professionaalne erivarustus kõrgustest päästmiseks on ainult erirühmadel.

Tavalistes komandodes on maksimaalselt tuletõrjevõõ, laskumiskarabiin, pääste 8 ja nõõrid 30 või 50 meetrit. Autol on tavaliselt komplektis 3 30 meetrist ja 1 50 meetrine nõõr.

Teise näitena esitab autor Ameerika Ühendriikide Colorado osariigi Thornton'i linna tuletõrje ja –päästeteenistuse töõd nõõripäästeteenuse osutamisel.

USA-s tegutseb kaks assotsiatsiooni (organisatsiooni) *NFPA - national fire protection association* – tegeleb ainult tuletõrjealaste seaduste ja määruste väljatõõtamisega. Samuti tegutseb *OSHA- occupational safety and health association* - nimetatud organisatsioon tegeleb USA-s kõõkide tõõtajate ohutuse (turvalisuse) küsimustega, kuid vastavalt sellele, kas tegemist on ehitajate või tuletõrjujatega, läheneb ja käsitleb OSHA erinevalt üht või teist seadust. Näiteks Colorado osariigis ei ole sellel organisatsioonil mingit mõõjujõõdu tuletõrjujatele, kuna osariik ise otsustas mitte kasutada selle organisatsiooni teenuseid.

Veel üks nüanss – ülalnimetatud kaks organisatsiooni (assotsiatsiooni) annavad välja seadusi ja määruseid küsimustes, kuidas peavad käituma tuletõrjujad ühes või teises olukorras, milliseid seadmeid ja vahendeid tuleb kasutada ja kuidas tuleb kasutada jms, ning tuletõrjeametid juba ise otsustavad kasutada etteantud standardeid (esitatud standardid on minimaalsed, see tähendab, et ametid on kohustatud miinimumina kasutama neid standardeid) või tõõsta nende standardite latti kõõrgemale (võõtta kasutusele kõõrgendatud (suurendatud) standardid). Näiteks, kui standard näeb ette, et kiudnõõri võib kasutada nii inimeste päästmiseks kui ka teiste päästmiseks mitteseotud operatsioonide läbiviimiseks, siis amet võib suurendada seda standardi ja õõelda, et sellist nõõri võib kasutada ainult tõõdel, mis ei ole seotud inimeste päästmisega.

USA-s jaguneb iga osariik erinevateks piirkondadeks. Piirkondades asuvad linnad. Igas linnas on oma tuletõrjeamet oma seaduste ja standarditega.

Thorntoni linna näitel: Thornton ja veel 9 linna on moodustanud oma organisatsiooni, kes osutab nõõripäästeteenust. Igas ametis on teatud hulk tõõtajaid, kes on läbinud erialase ettevalmistuse nõõripääste valdkonnas ja saanud vastava ettevalmistuse ning tunnistuse nõõripäästeteenuse osutamiseks. Kõõgil tõõtajatel ei ole ülalnimetatud tunnistusi, mis lubaksid neil tegeleda nõõripäästeteenuse osutamiselega. Nõõripäästeteenust peetakse väga spetsiifiliseks teenuseks ning paljud sooviksid sellega tegeleda, kuid ametid ei saa lubada endale kulutusi kõõkide koolitamiseks ning seetõõttu on nendel ametikohtadel tõõtamiseks vajalik konkursi läbiviimine ja soovijaid on alati palju.

Thorntonis on 5 tuletõrjejaama, kus iga päev on vahetuses tõõl vähemalt 3 inimest, kes on läbinud eriettevalmistuse, st et iga päev on vahetuses tõõl vähemalt 3 inimest, kes on võõimelised osutama nõõripäästeteenust.

Juhul, kui mingi erakorralise sündmuse toimumise korral lähedalasuvas linnas ei tule inimesed, kes on läbinud eriväljaõppe, toime päästetöödega, kuna inimressurss on vähene, siis kutsutakse appi täiendavalt töötajaid teiste linnade ametitest. Kui ka nendest töötajatest ei piisa, siis aktiveerub föderaalne abi ja sündmuskohale tulevad appi eriväljaõppega töötajad teiste osariikide ringkondadest.

Oluliseks probleemiks on ametite eelarve (rahalised vahendid). Näiteks Denveri linna (osariigi pealinn) tuletõrjeametil on piisavalt rahalisi vahendeid ning seetõttu nad praktiliselt ei vaja teiste ametite abi, kuna tänu finantsidele on nad võimelised välja koolitama nõõripääste valdkonnas kõik tuletõrjujad ning soetama ka vajalikud vahendid nõõripäästeteenuse osutamiseks.

Otseselt ei ole kinnitatud mitu komandot tegeleb nõõripäästeteenuse osutamisega.

Nõõripäästeteenuse osutamise komandode paiknemise osas kindlaid reegleid kehtestatud ei ole. Küll aga on välja töötatud spetsiaalsed standardid, kus on kinnitatud kuidas osutada nõõripäästeteenust, milline varustus (nõõrid, karabiinid) peab olema ning on kinnitatud ohutusnõuded. Samas ei ole välja töötatud standardeid mitu inimest peab välja kutsuma ühel või teisel juhtumil – kõik oleneb ametist ja ameti sisestest reeglitest.

Igal päästeautol on 3 kotti nõõridega ja 1 kott erinevate karabiinide ja erineva koguse rullidega ja plokkidega. Samuti on autos päästekorv kannatanu ülestõstmiseks või allalaskmiseks.

Ametil on spetsiaalne kinnine haagis, kus asub kogu vajalik nõõripäästevarustus. See oli ühe ameti komando näitel, kuid teistes ametites võib varustus olla suuremaarvulisem. Kõik oleneb ametist endast ja ameti eelarvest.

Kolmanda näitena esitab autor Soome Vabariigi Kymenlaakso maakonna päästeteenistuse tegevused nõõripäästeteenuse osutamisel. Kymenlaakso on Lõuna- Soomes asuv maakond keskuseks on Kouvola linn, elanike arv maakonnas on 181 400 elaniku, ning pindala 5 106 km² maakonnas on seitse kohaliku omavalitsuse üksust, sealhulgas kolm linna.

Kymenlaaksos tegelevad kõik päästeameti piirkondlikud üksused (22) kõrgustes töötamise teenuse osutamisega. Kõrgustes töötamine on valla või linna (kohaliku omavalitsuse üksus) päästeteenistuse pakutav teenus.

Kymenlaakso päästeteenistuse püsivates komandodes ja kahes lepinguga päästekomandos on kõrgustest ja sügavustest päästmise varustus ja isikkoosseisul läbitud vastav koolitus, täiendavalt tegeleb kõitega katuselt päästmisega eelmainitutele lisaks umbes 10 päästeüksust. Evakueerimiseks vajalikud vahendid on olemas igal suitsusukelduval komandol.

Erinevad kõrgustes töötamise tasemed ja varustus on üles ehitatud Salonen /Leonen väitekirja põhjal, põhinedes piirkondlikel riskidel.

Soome päästemeti poolt reguleeritakse kõrgustes töötamist juhendiga A:72 http://www.finlex.fi/data/normit/24719-korkealla_tyoskentely.pdf. Lisaks on Kymenlaakso päästeteenistusel oma juhend kõrgustes töötamise kohta.

Kinnitatud on kõrgustes töötamise varustuse miinimum, mis on sätestatud 2013. aasta Kymenlaakso päästeteenistuse kõrgustes töötamise juhendi lisas 4, kus on antud varustuse nimekiri evakueerimise ja katusel töötamise juhend.

Vastavalt Evakueerimise ja katusel töötamise juhendile on varustus komplekteeritud vastavalt Kymenlaakso päästeteenistuse pääste – sukeldumisjuhendis esitatud nõuetele, so 1 tk köiekott/suitsusukeldumispaar, 2 köiekotti ilma suitsusukeldumiseta või suruõhuhingamisaparaadita, 1 tulekindel töököis – 11mm, 25m, 2 laskumisseadet Gri-Gri, 5 lukustusvedruga karabiini, 1 kandeseade, isiklikud püksrakmed suitsusukeldujal, 2 paari täisrakmeid, ankurdamistrossid.

Eraldi on välja toodud katusel töötamisele spetsialiseerunud tuletõrjekomandode varustus: 2 tulekindlat töököit – 11mm, 25m, 2 laskumisseadet Gri-Gri, 13 lukustusvedruga karabiini, 2 köiekotti, 1 ankurdamissilmus pikkusega 0,5 m, 1 ankurdamissilmus pikkusega 1,0 m, 1 ankurdamissilmus pikkusega 3,0 m, 1 ankurdamissilmus pikkusega 5,0 m, 2 ketikujulist voolikukinnitit, 1 mootorsae lintsilmus, 2 väikest tuletõrjuja kirvest, 1 joatorude suunamiskomplekt.

Kõrgustest päästmisele spetsialiseerunud päästekomandode varustus on järgmine: 1 kolmjalg vintsiga, 1 korvkanderaam tõstevaljastega, 2 punast töököit – 11mm, 100 m, 2 sinist töököit – 11mm, 50 m, 5 köiekotti, 1 seljakott varustuse jaoks, 1 komplekt kolmikrakmeid, 2 mastikonksu, 30 terasest lukustusvedruga karabiini, 2 julgestusseadet ASAP sikutuse sammujaga, 3 tõusukäepidet, 5 terasplokki, 1 terasest topeltplokk, 8 sinist 80 cm lingsidet, 8 punast 150 cm lingsidet, 2 terasankurplaati, 1 köisplatvorm, 5 köiekaitset, 2 liughaaratsit Shunt, 2 lõikamiskindlat pikkusreguleerijat, 1 paar tuletõrjuja saapaid, 1 paar alpinisti saapaid, 2 kiivrit.

Korvpäästmiseks varustus/korv: 1 sinine töököis – 11mm, 50 m, 2 laskumisseadet, 10 terasest lukustusvedruga karabiini, 1 köiekott, 2 ankurdamissilmust pikkusega 0,5 meetrit, 2 täisrakmed, 2 pikkusreguleerijat Grillon, 2 ketikujulist voolikukinnitust ning 1 mootorsae kinnitusköis.

Soome Siseministeriumi päästeosakonna väljaannete sarjas A on välja toodud juhend (väljavõte) „Kõrgustes töötamine päästetegevuse ajal“ – nõõripäästevarustuse kasutamine (LISA 10)

Kymenlaakso päästeteenistuse piirkonna päästejuht edastas andmed põhiliselt nõõripääste varustuse kohta, millest selgub, et päästekomandod on varustatud sügavusest ja kõrgusest päästmise varustusega ning on kehtestatud nõõded varustusele.

2. NÖÖRIPÄÄSTETEENUSE OSUTAMISE ALANE UURING

2.1. Uuringu metodoloogia

Uurimistöös kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit - dokumentide läbitöötamine ja intervjuu ning kvantitatiivset uurimismeetodit - ankeetküsitlus.

Lõputöö eesmärgini jõudmiseks viib autor läbi uurimismeetoditena päring-küsitluse e-posti teel (LISA 1), intervjuu (LISA 5) nelja nõõripäästeteenuse spetsialistiga ja ankeetküsitluse (LISA 6) Uuringu tulemuste töötlemiseks kasutatakse Microsoft Exceli tabeliarvutusprogrammi.

Nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemise ja nõõripäästeteenuse osutamise statistiliseks andmeanalüüsiks sai autor andmeid päästeinfosüsteemist (OPIS) ning koostas selle alusel erinevaid jooniseid. Autori poolt koostatud joonised, koos kommentaaridega on välja toodud käesolevas peatükis.

Statistiliseks andmeanalüüsiks (varustuse ja paiknemise kohta) sai autor andmeid päästekeskustest nimetatud teenuse spetsialistidelt. Andmed on välja toodud, lõputöö esimese peatükki alajaotuses 1.2 (komandode varustus) ja lisa 2.

Ankeetküsitluse eesmärgiks oli info kogumine Päästekeskuste lõikes päästetöid teostavate töötajate ning osutatud nõõripäästeteenust vajavate sündmuste kohta.

Küsitluse valimi moodustasid nelja Päästekeskuse I ja II tasandi päästetöö juhid. Ankeetküsimustiku koostas autor interneti keskkonnas (<https://docs.google.com>). Viite ankeetküsimustiku kohta edastas autor e-kirja teel küsitletavatele. Küsitlevate andmed sai autor vastavate Päästekeskuste kodulehekülgedelt. Ankeetküsimustikule eelnes valdkonna tutvustus.

Ankeetküsimustikus kasutati põhiliselt valikvastustega ja vabadel vastustel põhinevaid küsimusi. Küsimusi päästetööde teostajatele oli 11. Ankeetküsimustik sisaldas küsimusi nõõripäästeteenuse osutamise valdkonnas, sh nõõripääste alast koolitust ning toimunud sündmusi.

2.2. Paiknemise taustuuring

Nõõripäästeteenuse osutamise paiknemist päästekeskustes on peetud ajaloo põhiseks ja toimunud sündmustele tuginevaks. Nii, näiteks on Ida päästekeskuse teeninduspiirkonnas määratud teenust

osutavaks päästekomandoks Jõhvi päästekomando, kus on koolitatud päästjad ja tagatud olemasolev varustus teenuse osutamiseks. Komando määratlemisel on aluseks võetud päästkeskuse teeninduspiirkonnas paiknevad ohukohad Ontika pankrannik, kaevanduste šurfid ning Valaste juga, kus aastate lõikes on toimunud õnnetused.

Ida päästkeskuses oleks vajalik esmase nõõripäästevarustuse (nõõripääste baasvõimekuse arendamine) olemasolu ka teiste komandode (näiteks: Narva ja Rakvere komandod) põhiautol. Vahemaad on võrdlemisi pikad (ca 50-70 km: Jõhvi-Rakvere 70 km; Jõhvi –Narva 50 km) ning auto järelhaagis nõõripääste erivarustusega võib jõuda kohale hilinenult.

Üheks uuringu aspektiks oli võetud aastatel 2010 kuni jaanuar 2014 toimunud sündmused, andmed pärinevad päästeala infosüsteemist (OPIS). Samas tuleb märkida, et OPIS väljastab andmeid alates aastast 2010, varasemad andmed puuduvad seoses infosüsteemi uuendamisega. Antud hetkel on Jõhvi päästekomando ainus ametlikult tegutsev nõõripäästekomando.

2014. aastal Põhja päästkeskuse Keila päästekomando määratlemine nõõripäästeteenust osutavaks päästekomandoks on aluseks võetud ohukohad Põhja päästkeskuse teeninduspiirkonnas ning kõrghoonete olemasolu Harju maakonna keskses Tallinnas. Põhja päästkeskuse antud teenust osutava spetsialisti andmetel puudub komandodes nõõripääste varustus ning isikkooseisu hakatakse koolitama 2014. aasta lõpus. Samas, päästekomandode I ja II astme juhtidele edastatud ankeetküsitlusest selgus, et Põhja PK komandodes on olemas varustus ning on osutatud ka nõõripäästeteenust. Põhja PK alla kuulub 13 päästekomandot millest pooled teenindavad Tallinna linna. Kuigi Põhja PK vastus oli minimaalne, on autor arvamusel, et päästekomandode paiknemine, kuhu on soetatud nõõripäästevarustust on seotud nii regiooni ajaloolise tausta, toimunud nõõripäästeteenust vajavate sündmuste kui ka ohukohtadega päästkeskuse territooriumil. Autor on arvamusel, et ratsionaalne oleks nõõripääste baasvõimekuse suurendamine Harju maakonna ida poolses servas Loksa päästekomandos.

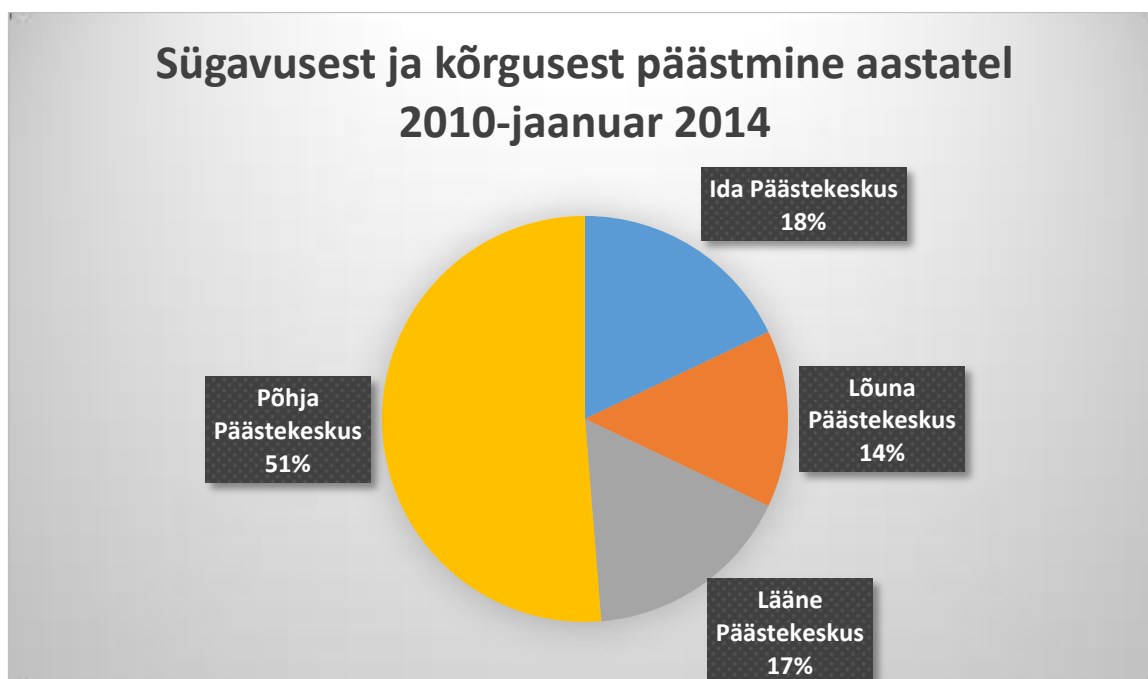
Lääne ja Lõuna päästkeskuste antud teenuse spetsialistide andmetel on komandod piisavalt varustatud nõõripääste varustusega. Varustust on soetatud juba alates 1998. aastast ning varustust on igas komandos. Lõuna PK on nõõripäästeteenuse osutamiseks vajalikud erinevad varustuse elemendid paigutatud kõigisse 22 komandosse. Lääne PK 24 komandost paikneb erinev nõõripäästevarustus 9 komandos, nii põhiautol kui ka statsionaarselt komandos. Arvestades regioonide ajalooõhisust ja looduslikku tausta, on autor seisukohal, et nõõripäästeteenuse osutamine oleks ratsionaalne paigutada kokku suurematesse komandodesse, sealhulgas suurendades baasvõimekust vastava isikkoosseisuga komandodes. Päästekomandod, kuhu on soetatud nõõripäästevarustust, paiknevad päästkeskuseti põhiliselt tihedamini asustatud kohtades, nt linnades, sh maakondade keskustes. Kuna vastavalt toimunud sündmuste nelja aasta analüüsile on Lääne päästkeskuse territooriumil so Saaremaal toimunud kaks nõõripäästeteenust

vajavat sündmust ning sündmustele on reageerinud Kuressaare ja Kihelkonna komandod, siis ei näe autor vajadust nõõripääste erivõimekusega komando loomiseks Saaremaal. Vajalik on nende komandode baasvõimekuse suurendamine. Lääne päästkeskuse maismaa osal puuduvad suuremad ohukohad, siis ei näe autor samuti ette erivõimekusega nõõripääste komando vajadust. Vajalik on üle vaadata olemasolev varustus ja vajadusel seda täiendada vastavalt loodavatele standarditele. Autor pakub välja nõõripääste baasvõimekuse suurendamist maakondade keskuste komandodes: Pärnu, Haapsalu, Rapla ja Paide komandodes.

Lõuna päästkeskuse territooriumil puudub autori arvates samuti vajadus luua erivõimekusega nõõripääste komando. Tuleb üle vaadata olemasolev varustus ja vajadusel seda täiendada. Autor pakub välja baasvõimekuse suurendamist maakondade keskuste komandodes: Tartu, Jõgeva, Valga, Viljandi ja Võru komandodes.

2.3. Eestis osutatud nõõripäästeteenust vajavate õnnetuste statistika

Eesmärgiks on välja selgitada toimunud sündmuste paiknemine ja nende arvukus nelja Päästkeskuse lõikes. Statistiliste andmete kogumisel puutus autor kokku probleemiga, et seoses üleminekuga uuele operatiivinfo süsteemile (OPIS) on raskendatud andmete saamine varem kehtinud infosüsteemist. Andmete otsimisel OPIS-st kerkis üles probleem – infosüsteemi täitmise eest vastutavad töötajad ei sisesta andmeid ühtsete nõuete alusel. Vastavalt OPIS-e alajaotuse „sügavusest ja kõrgusest päästmine“ saadud andmetele on aastatel 2010- jaanuar 2014 toimunud Eestis kokku 78 sügavusest ja kõrgusest päästmist (Joonis 1).

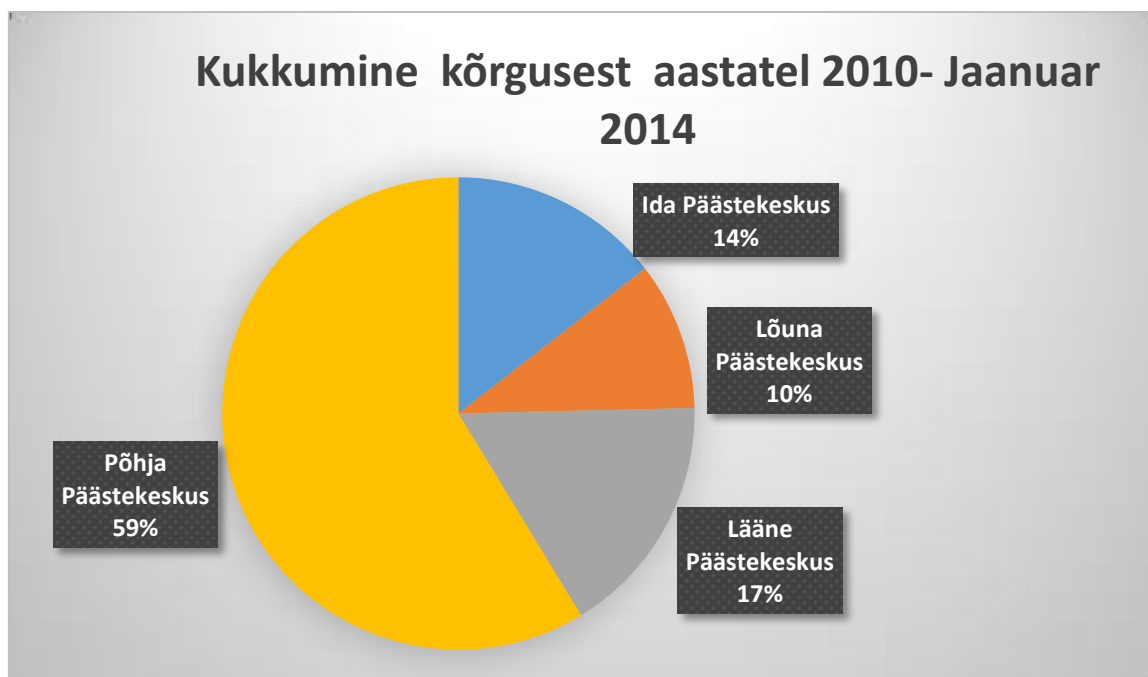

Joonis 1. Sügavusest ja kõrgusest päästmine aastatel 2010-jaanuar 2014

Analüüsid OPIS-s esitatud andmeid, saab välja tuua järgmist: 78 sündmusest on konkreetselt nõõripäästeteenuse osutamise seotud 11 sündmust, kus on kasutatud kannatanute päästmiseks nõõripäästevarustust.

(<https://uks.smit.ee/pls/apex/f,DanaInfo=10.129.3.91,Port=7778,SSO=U+?p=107:2>).

Vastavalt OPIS-e alajaotuse „kukkumine kõrgusest“ saadud andmetele on aastatel 2010- jaanuar 2014 toimunud Eestis nelja Päästkeskuse lõikes kokku 138 sündmust (Joonis 2).

Joonis 2. Kukkumine kõrgusest aastatel 2010-jaanuar 2014

Analüüsid OPIS-s esitatud andmeid, saab välja tuua järgmist: 138 sündmusest on antud juhul osutatud nõõripäästeteenust konkreetselt 7 korral, kus on kasutatud kannatanute päästmiseks nõõripäästevarustust.

(<https://uks.smit.ee/pls/apex/f,DanaInfo=10.129.3.91,Port=7778,SSO=U+?p=107:2>).

2.4. Päästekomandode väljasõidud nõõripääste õnnetustele

Vastavalt OPIS-e alajaotuse „sügavusest ja kõrgusest päästmine“ aastatel 2010- jaanuar 2014 väljavõttele (12.02.2014) saab välja tuua järgmised 11 sündmust, (LISA 7) kus toimus nõõripäästeteenuse osutamine:

(<https://uks.smit.ee/pls/apex/f,DanaInfo=10.129.3.91,Port=7778,SSO=U+?p=107:2>)

Ida päästkeskuse territooriumil 08.02.2012.a. – sügavusest päästmine: Ida-Virumaal, Kohtla vallas, Valaste külas kukkus alpinist (inimene) alla pankrannikult ning murdis jalaluu. Inimene tõmmati üles kandraami ja nõõride abil.

Ida päästkeskuse territooriumil 14.09.2012.a. – sügavusest päästmine: Ida-Virumaal, Kohtla vallas, Kukruse külas, Paate tn 2 Statoili bensiinijaama juures kaks 19 – 20 aastast noormeest laskusid endise kaevanduse šahti ning 5 tunni möödudes ei väljunud sealt. Päästjate saabudes laskus šahti veel 2 meest. Šahtis olnud inimesed väljusid iseseisvalt.

Ida päästkeskuse territooriumil 12.05.2012.a. – sügavusest päästmine: Ida-Virumaal, Kohtla vallas, Valaste külas Valaste joal kukkus inimene alla vaateplatvormilt ning sai pea ja vasaku käe vigastuse. Inimene tõmmati üles kandraami ja nõõride abil. Päästmine toimus rasketes tingimustes.

Põhja päästkeskuse territooriumil 26.01.2014.a. – sügavusest päästmine: Harjumaal Paldiski linna, Muuli 4 sõitis kelgutaja mäest alla pankranniku suunas ning jäi pidama vahemademi. Kasutades nõõri ja redelit toodi kannatanu mademilt välja.

Põhja päästkeskuse territooriumil 30.12.2012.a. – sügavusest päästmine: Harjumaal Harku vallas Tutermaa külas kukkus inimene katakombidesse ca 18-20 meetri sügavusele. Augu ääred varisemisohtlikud. Inimene päästeti päästekorvi abil.

Põhja päästkeskuse territooriumil 25.08.2012.a. – sügavusest päästmine: Harjumaal Harku vald Türisalu pank kukkus inimene pangalt alla. Päästeti korvraami kasutades.

Põhja päästkeskuse territooriumil 04.09.2012.a. – sügavusest päästmine: Harjumaal Paldiski linna, Majaka teel oli arvatavasti inimene pangalt alla kukkunud. Alla laskunud päästjad inimest ei avastanud ning politsei jätkas otsimist.

Lääne Päästkeskuse territooriumil 04.09.2012.a. – kõrgusest päästmine: Raplamaa Iira külas maandus langevarjur metsas, jäädes kahe puu vahele kinni ca 6 m kõrgusel. Päästmiseks püstitati tõmbredel ning kannatanu tõmmati nõõriga ühe puu juurde, julgestati päästenõõridega ning lõigati langevarju nõõrid läbi ja lasti kannatanu maapinnale.

Lääne Päästkeskuse territooriumil 27.06.2011.a. – sügavusest päästmine: Pärnumaa Sindi linnas oli noormees kaevus ca 5 m sügavuses vesiliivas kinni. Kannatanu päästeti nõõripäästevahendite abil.

Lõuna Päästkeskuse territooriumil 12.07.2013.a. – sügavusest päästmine: Viljandimaa Pärsti vallas inimene vana maja läheduses kaevus 7 m sügavusel. Surnud inimene toodi välja nõõripäästevahendite abil.

Lõuna Päästkeskuse territooriumil 29.06.2011.a. – sügavusest päästmine: Viljandimaa Viljandi linnas kukkus mees 4 meetri sügavusse kaevu. Inimene toodi välja kasutades tuletõrjenõõri.

OPIS-e andmetel on ajavahemikul 2010 – jaanuar 2014 Eestis toimunud 11 sündmust, kus oli vaja kasutada nõõripääste varustust. Ida päästkeskuse territooriumil 3 sündmust, Põhja päästkeskuse territooriumil 4 sündmust, Lääne päästkeskuse territooriumil 2 sündmust ning Lõuna päästkeskuse territooriumil 2 sündmust (Joonis 3).

Joonis 3. Sügavusest päästmine, kus kasutati nõõripäästevarustust aastatel 2010- jaanuar 2014

Vastavalt OPIS-e alajaotuse „kukkumine kõrgusest“ saadud andmetele on aastatel 2010- jaanuar 2014 toimunud Eestis kokku 7 sündmust, (LISA 8) kus on osutatud nõõripäästeteenust. (<https://uks.smit.ee/pls/apex/f,DanaInfo=10.129.3.91,Port=7778,SSO=U+?p=107:2>)

Põhja päästkeskuse territooriumil 21.10.2009.a. – kukkumine kõrgusest: Harjumaa Anija vallas meesterahvas 2 meetri sügavusel kaevus. Kannatanu väljatoomiseks kasutati nõõripäästevarustust.

Põhja päästkeskuse territooriumil 16.10.2010.a. – kukkumine kõrgusest: Harjumaa Türisalu pangalt hüppas alla inimene. Kannatanu väljatoomiseks kasutati nõõripäästevarustust.

Põhja päästkeskuse territooriumil 01.11.2011.a. – kukkumine kõrgusest: Harjumaa Türisalu pangalt kukkus inimene alla. Kannatanu väljatoomiseks kasutati nõõripäästevarustust.

Põhja päästkeskuse territooriumil 15.05.2011.a. – kukkumine kõrgusest: Harjumaa Pirita linnaosa inimene kukkus 10 meetri kõrguselt. Kannatanu päästmiseks kasutati nõõripäästevarustust.

Lõuna päästkeskuse territooriumil 01.08.2011.a. – kukkumine kõrgusest: Tartumaa Konguta vald laps kukkus 19 meetri sügavusse kaevu. Kannatanu päästmiseks kasutati hingamisaparaati ja nõõripäästevarustust.

Lääne päästkeskuse territooriumil 15.05.2010.a. – kukkumine kõrgusest: Saaremaa Mustjala vallas Pangalt 21 meetri kõrguselt kukkus alla inimene. Kannatanu päästmiseks kasutati nõõripäästevarustust ja paati.

Lääne päästkeskuse territooriumil 25.08.2012.a. – kukkumine kõrgusest: Saaremaa Mustjala vallas Pangalt kukkus alla inimene. Kannatanu päästmiseks kasutati nõõripäästevarustust ja paati.

OPIS-e andmetel on ajavahemikul 2010 – jaanuar 2014 Eestis toimunud 7 sündmust, kus oli vaja kasutada nõõripääste varustust. Ida päästkeskuse territooriumil 0 sündmust, Põhja päästkeskuse territooriumil 4 sündmust, Lääne päästkeskuse territooriumil 2 sündmust ning Lõuna päästkeskuse territooriumil 1 sündmus (Joonis 4).

Joonis 4 . Kukkumine kõrgusest, kus kasutati nõõripäästevarustust aastatel 2010- jaanuar 2014

3. TULEMUSTE ANALÜÜS JA ETTEPANEKUD

3.1. Intervjuu ja ankeetküsitluse tulemused

Nelja nõõripäästeala spetsialistiga läbi viidud intervjuude põhjal (LISA 9) selgitas autor välja intervjuueeritavate seisukohad nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemise, selleks vajalike kriteeriumide, koolituse ja nõõripäästevarustuse kohta. Intervjuude tulemuste alusel toob autor järgnevalt välja spetsialistide seisukohad. Intervjuueeritavad leidsid, et nõõripäästeteenuse osutamine on Eestis vajalik. Rohkem on nõõripäästeteenus vajalik suuremates ohukohtades (pankrannik, joad). Nõõripäästeteenust osutavate komandode arvu kohta oldi üldiselt arvamusel, et iga päästkeskuse territooriumil võiks olla vähemalt üks päästekomando. Riskide mõttes võiks päästekomando paikneda kas suuremate linnade juures (kõrghoonete olemasolu), või päästkeskuse territooriumi keskel. Vajalik on katta teenuse osutamisega terve regioon. Intervjuu käigus tuli välja ka arvamus – päästekomandode arv sõltub teenuse osutamise vajadusest. Paiknemisel on oluline see, et teenus paikneks vahetult seal, kus seda teenust vajatakse. Tuli ka välja arvamus, et nõõripäästeteenust osutavaid komandosid võiks olla 4, so iga päästkeskuse juures vähemalt üks päästekomando. Nõõripäästevarustuse osas pakkusid intervjuueeritavad välja järgmised võimalused: ühel või kahel põhiautol võiks olla esmase reageerimise varustus (päästja varustus – isikukaitsevarustus). Raskem tehnika ja olulisem nõõripäästevarustus peaksid paiknema järeldaagisel. Komandode paiknemise kriteeriumidena toodi välja: hinnangu andmine sündmustele ja päästetöö raskusele; kõrghoonete olemasolu; sündmuste, statistika, hukkunute ja vigastatute analüüsidel põhinev kriteerium; regiooni reljeef (pinnavormid); asustatus (elanike arv); asukoht (regiooni keskel); ühes komandos üks kuni kaks erivõimekust; koolitatud isikkooseis; optimaalne erivõimekusteenuste paiknemise väljaselgitamine.

Intervjuueeritavate arvamusel nõõripääste alasest koolitusest: Väike-Maarja koolitusprogramm on juba koostatud põhimõttel, et erivõimekused on sees valikainetena. Päästekoolis õpetatakse päästjatele esmaste nõõripäästevahendite kasutamist (kaevust päästmine; päästenõõri, rakmete ja blokkide kasutamine).

Kõikide nõõripäästeteenust pakkuvate komandode paiknemise kinnitamisega kaasneb 40-tunnine baaskoolitus isikkoosseisule. Järgnema peab komandosisene koolitus vähemalt üks kord kvartalis. Nõõripääste baaskursuse lõpetanutele peaks juba aasta möödudes korraldama täienduskoolituskursusi.

Kui rääkida erivõimekusest, siis peab olema vähemalt iga 5 aasta jooksul nii nimetatud korduskoolituskursus instruktorite juhendamisel.

Intervjuudest tuli välja oluline seisukoht- väga suurt süsteemi üles ehitada ei ole tegelikult mõtet, üle 90% sündmustest on võimalik lahendada baasvõimekusega.

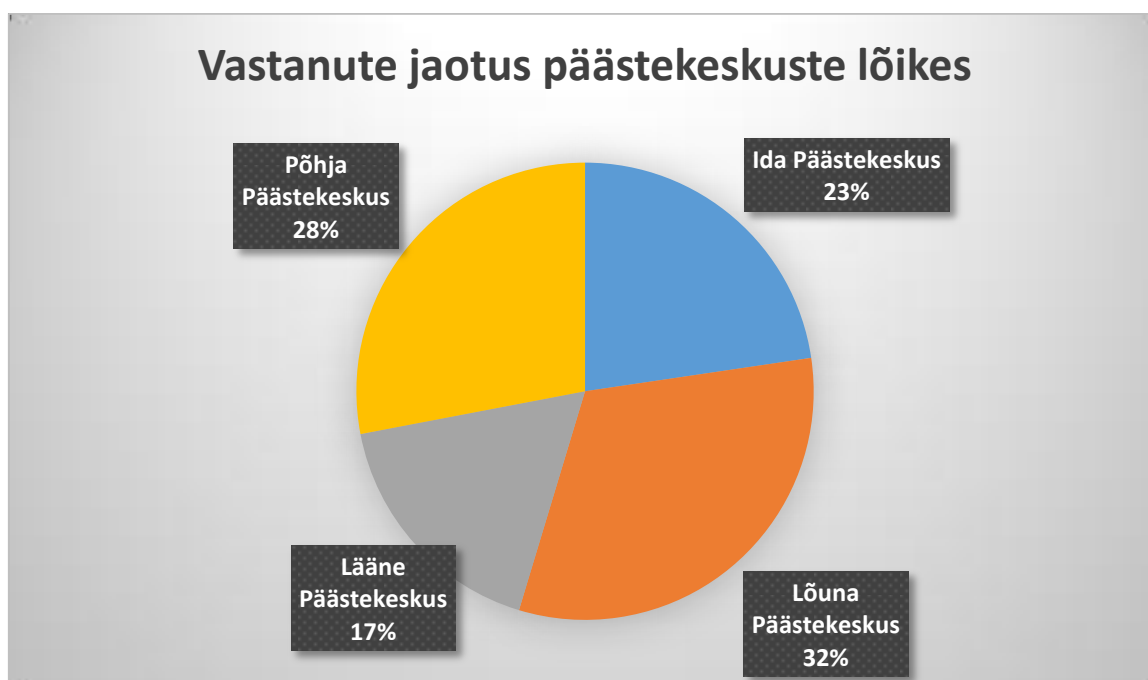
Tegelikkuses peab keskenduma baasvõimekuse suurendamisele. Väike-Maarja päästekool annab seal õppivatele päästjatele tugeva aluspõhja nõõripääste osas baasvõimekusega tegelemiseks.

Ankeetküsitluse eesmärgiks oli info kogumine Päästkeskuste lõikes, päästetöid teostavate töötajate kohta.

Küsitluse valimi moodustasid 416 nelja Päästkeskuse I ja II tasandi päästetöö juhid. Ankeetküsimustiku koostas autor interneti keskkonnas (<https://docs.google.com>). Viite ankeetküsimustiku kohta edastas autor e-kirja teel küsitletavatele. Küsitlevate andmed sai autor vastavate Päästkeskuste kodulehekülgedelt. Ankeetküsimustikule eelnes valdkonna tutvustus.

Ankeetküsimustikus kasutati põhiliselt valikvastustega ja vabadel vastustel põhinevaid küsimusi. Küsimusi päästetööde teostajatele oli 11. Ankeetküsimustik sisaldas küsimusi nõõripäästeteenuse osutamise valdkonnas, sh nõõripääste alast koolitust ning toimunud sündmusi. Ankeet küsimustik (LISA 6) on antud käesoleva töö lõpus. Autor viis küsitluse läbi ajavahemikul 14.02.2014.a kuni 21.03.2014.a. Küsitluses osales kokku 75 päästetöö I ja II tasandi juhti 416-st , mis moodustab 18,02% kogu valimist.

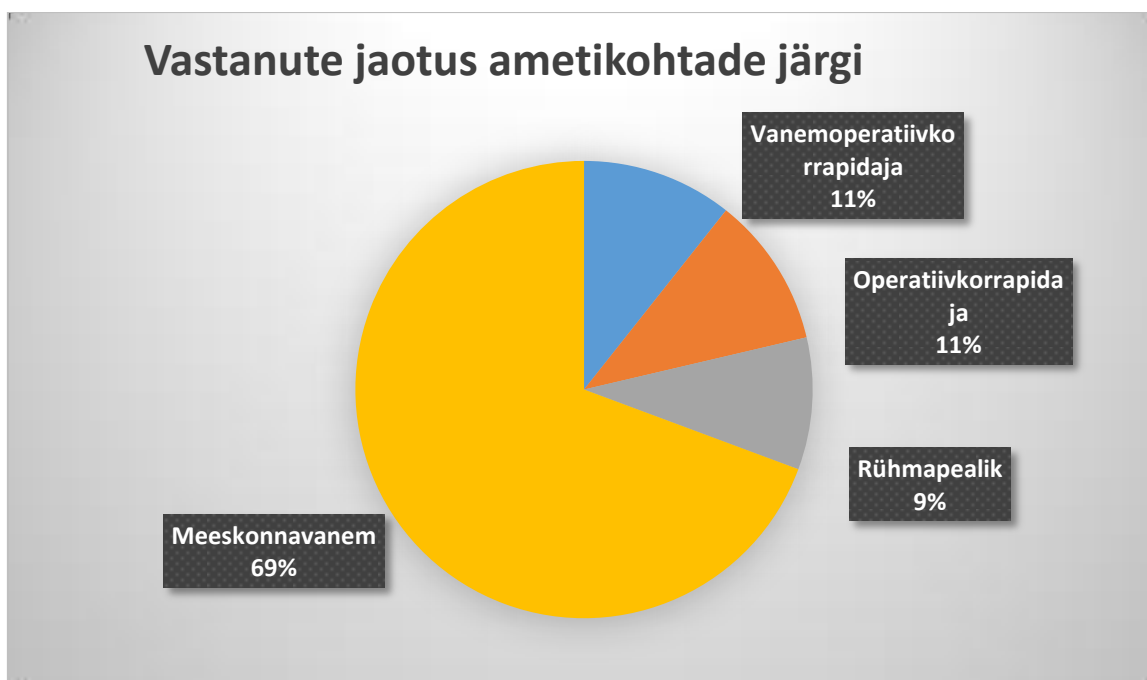
Toetudes küsimustiku vastustele koostas autor joonise 5, kus on välja toodud vastanute jaotus nelja päästkeskuse lõikes.

Joonis 5. Vastanute jaotus päästkeskuste lõikes

Joonisel 5 on välja toodud küsimustikule vastanute jaotus päästkeskuste tegevuspiirkondade järgi. Küsimustikus osalemise aktiivsus oli Lõuna päästkeskuse (LõPK) tegevuspiirkonnas töötavate I ja II tasandi päästetöö juhtide seas suurem, kui teiste kolme päästkeskuse töötajate seas: vastavalt Põhja päästkeskuses (PõPK) 21 vastanut, Ida päästkeskuses (IPK) 17 vastanut ning Lääne päästkeskuses (LäPK) 13 vastanut. Kõigi nelja päästkeskuse I ja II tasandi päästetöö juhid on osalenud küsitluses ning selle alusel võib väita, et kõikide päästkeskuste arvamus on vastustes esitatud. 15 maakonnast osalesid küsimustikus 12 maakonna I ja II tasandi juhid. Ei osalenud küsitluses 3 maakonna esindajad (Hiiu, Rapla ja Saare). Autori arvates on selline vastanute arv piisav, et anda ülevaade I ja II tasandi juhtide arvamusel.

Toetudes küsimustiku vastustele koostas autor joonise 6, kus on välja toodud vastanute jaotus ametikohtade järgi.

Joonis 6. Vastanute jaotus ametikohtade järgi

Päästetööde tegemise ja juhtimise I tasand on komandode tasand ja II tasand on piirkondlike operatiivkorrapidajate tasand. Tuginedes küsitluse andmetele saab välja tuua, et I tasandi juhtidest olid vastanud meeskonnavanemad ja rühmapealikud ning II tasandi juhtidest vanem- ja operatiivkorrapidajad, mille alusel autor saab väita, et I ja II tasandi juhtide arvamus on küsitluse vastustes välja toodud. I tasandi juhtidest osales küsitluses 7 rühmapealikut ja 52

meeskonnavanemat. II tasandi juhtidest osales küsitluses 8 operatiivkorrapidajat ja 8 vanemoperatiivkorrapidajat. Nelja päästkeskuse lõikes oli jaotus järgmine:

IPK – 2 rühmapealikut, 9 meeskonnavanemat, 3 operatiivkorrapidajat ja 3 vanemoperatiivkorrapidajat.

LõPK - 1 rühmapealik, 16 meeskonnavanemat, 4 operatiivkorrapidajat ja 3 vanemoperatiivkorrapidajat.

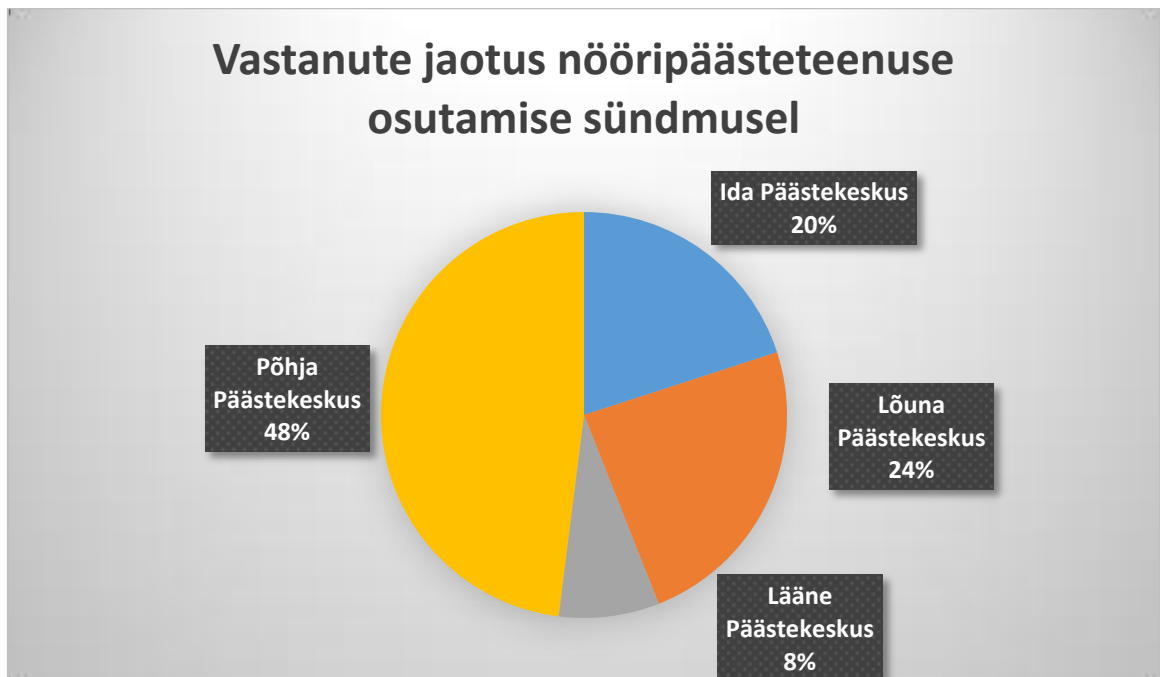
LäPK - 0 rühmapealikut, 10 meeskonnavanemat, 1 operatiivkorrapidaja ja 2 vanemoperatiivkorrapidajat.

PõPK – 4 rühmapealikut, 17 meeskonnavanemat, 0 operatiivkorrapidajat ja 0 vanemoperatiivkorrapidajat.

Nööri päästealasel koolitusel on 75 vastanust osalenud 69, põhilisteks koolituskohtadeks oli märgitud Väike-Maarja Päästekool ning komandosisesed nööripäästealased koolitused. Koolitused sisaldasid teoreetilist ja praktilist osa.

Ida Päästkeskuse 17 vastanust 8 (Jõhvi päästekomando 2 rühmapealikut ja 6 meeskonnavanemat) on ajavahemikul 14.10.2013.a. – 15.11.2013.a. läbinud 40-tunnise nööripäästealase baaskoolituse. Jõhvi päästekomando isikkoosseis on täies koosseisus läbinud eelpool nimetatud baaskoolituse. Koolitusest olid kõrvale jäetud vanemoperatiivkorrapidajad ja operatiivkorrapidajad, kelle otseste tööülesannete hulka kuulub ka nööripäästealaste sündmuste likvideerimise juhtimine. Nööri päästealase baaskoolituse Põhja Päästkeskuse Keila päästekomando (PK) isikkoosseis läbib 2014.aasta lõpus ning 2015.aastal ka Lõuna Päästkeskuse ja Lääne Päästkeskuse ühe PK isikkoosseis.

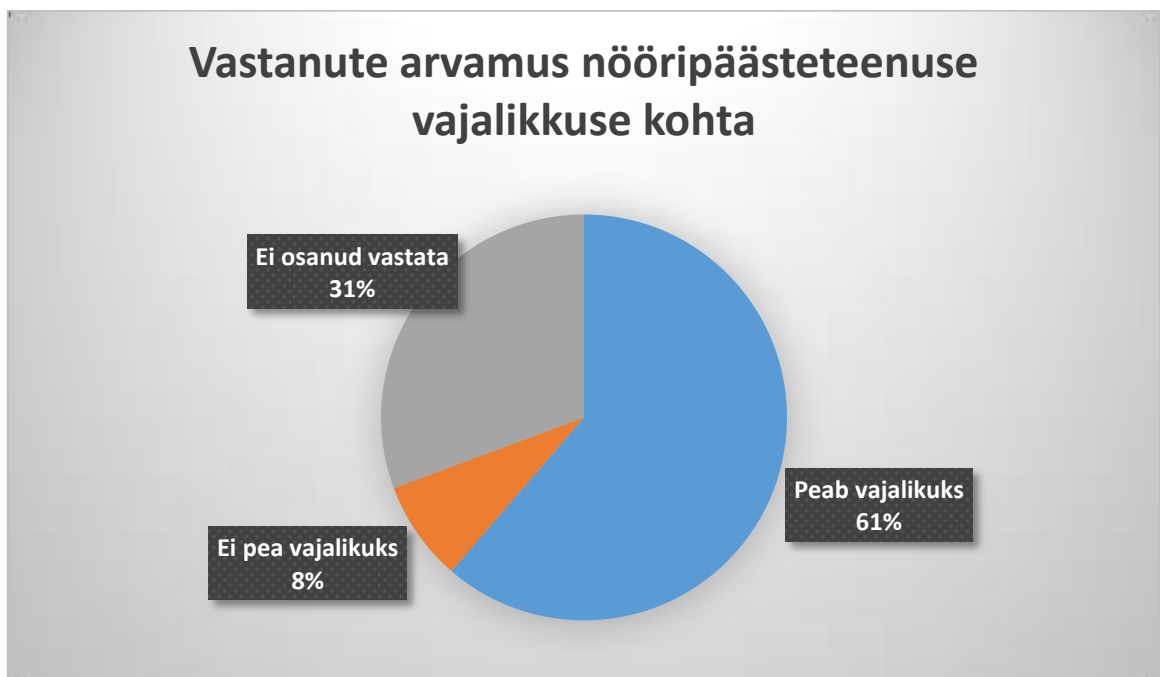
Toetudes küsimustiku vastustele koostas autor joonise 7, kus on välja toodud küsitlusele vastanute osalemine nööripäästeteenuse osutamise sündmustel töötatud aja jooksul päästkeskuste lõikes.

Joonis 7. Vastanute jaotus nõõripäästeteenuse osutamise sündmusel

75 vastanust osales nõõripäästeteenust vajavatel sündmustel 25 vastanut: PõPK 12, LõPK 6, IPK 5, LääPK 2, teenuse osutamine on leidnud aset ajavahemikus 2004-jaanuar 2014.

Toetudes küsimustiku vastustele koostas autor joonise 8, kus on välja toodud vastanute arvamus nõõripäästeteenuse osutamise vajalikkuse kohta.

Joonis 8. Vastanute arvamus nõõripäästeteenuse vajalikkuse kohta

Vastavalt küsitluse osalenute arvamusele ja joonisel väljatoodule peab 75 vastajast peab 46 nõõripäästeteenuse osutamist vajalikuks, 6 ei pea vajalikuks ja 23 ei osanud vastata. Vastanute arvamus päästkeskuste lõikes: PõPK 18 vastanut peab vajalikus teenuse osutamist 1 ei pea vajalikuks ja 3 ei osanud vastata; LõPK 13 vastanut peab vajalikus teenuse osutamist 1 ei pea vajalikuks ja 10 ei osanud vastata; IPK 12 vastanut peab vajalikus teenuse osutamist 2 ei pea vajalikuks ja 2 ei osanud vastata; LõPK 3 vastanut peab vajalikus teenuse osutamist 2 ei pea vajalikuks ja 8 ei osanud vastata. Tuginedes vastanute arvamusele nõõripäästeteenuse osutamise vajalikkusest, toob autor välja põhilised ohu kohad teenuse osutamisel: IPK , LõPK ja PõPK vastanute arvates pankranniku, jugade olemasolu, kaevud, kõrghooned ja järsud merekaldad. LõPK vastanud ei toonud välja nõõripäästeteenuse osutamisega seotud ohukohti, kuna vastanute seas ei olnud esindatud Saare maakonda kus tegelikult asub Panga pank, ning kus aastate lõikes on toimunud nõõripäästeteenuse osutamist vajavaid sündmusi.

3.2. Järeldused ja ettepanekud nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemise osas

Autor on arvamusel, et nõõripäästeteenust osutav päästekomando peaks paiknema:

- 1) Kas, regiooni keskel, et vajalik abi jõuaks igäüheni, või
- 2) Suurema ohukoha lähedal, või
- 3) Tihedamini asustatud kohas, nt mingi ühe maakonna keskuses

Esiõlselt, mitteametlikult, õngi nõõripäästevarustuse olemasolu seisukõhalt paigutatud komandod põhiliselt maakondade ja omavalitsuste keskustesse.

Kõesõleval ajal õsutab alates 2013. aastast ametlikult nõõripäästeteenust Ida päästkeskuse Jõhvi komando ja 2014. aasta lõpust hakkab ametlikult teenust õsutama Põhja PK Keila komando.

Eestis õn neli päästkeskust ning arvestades pinnavõrme õn autor seisukõhal, et ratsionaalseim nõõripäästeteenust õsutavate komandode paiknemine õleks Ida päästkeskuse ja Põhja päästkeskuse territooriumil, kuna nendes piirkõndades õn palju ohukohti. Põhja päästkeskuse territooriumil õn joad ja pankrannik ning Ida päästkeskuse territooriumil Ontika pankrannik, kaevanduste surfid ja õahtid, Valaste juga. Lõhtuvalt eeltoõdust õn õluline mõlemas keskuses ühe nõõripäästeteenust õsutava komando olemasolu ja nende komandode vastav varustatus.

Vajalik õn määratleda Lõuna ja Lõõne päästkeskuse nõõripäästeteenust õsutavate komandode paiknemine.

Lõuna päästkeskuse territoorium õn pinnavõrmidelt võrdlemisi lauge ja puudub õtsene vajadus nõõripäästeteenuse õsutamiseks. Autor õn seisukõhal, et Lõuna päästkeskuses puudub õtsene

vajadus nõõripäästeteenust pakkuva komando loomiseks. Vajalik on baasvõimekuse suurendamine vastava isikkoosseisuga komandodes. Tuleb üle vaadata olemasolev varustus ja vajadusel seda täiendada. Autor pakub välja baasvõimekuse suurendamist maakondade keskuste komandodes: Tartu, Jõgeva, Valga, Viljandi ja Võru komandodes.

Lääne päästkeskuse territoorium jaguneb põhimõtteliselt kaheks, maismaa ja saared. Kuna Lääne päästkeskuse maismaa territoorium on pinnavormilt lauge ja seal puuduvad suuremad ohukohad, siis ei näe autor ette erivõimekusega nõõripääste komando vajadust. Vajalik on üle vaadata olemasolev varustus ja vajadusel seda täiendada vastavalt loodavatele standarditele. Autor pakub välja nõõripääste baasvõimekuse suurendamist maakondade keskuste komandodes: Pärnu, Haapsalu, Rapla ja Paide komandodes. Kuna vastavalt toimunud sündmuste nelja aasta analüüsile on Lääne päästkeskuse territooriumil, so Saaremaal toimunud kaks nõõripäästeteenust vajavat sündmust ning sündmustele on reageerinud Kuressaare ja Kihelkonna komandod, siis ei näe autor vajadust nõõripääste erivõimekusega komando loomiseks Saaremaal. Vajalik on nende komandode baasvõimekuse suurendamine.

Autor on seisukohal, et Eestis asuva nelja päästkeskuse territooriumil on vajalik luua kaks nõõripäästeteenust osutavat komandot: 1) Ida päästkeskus- Jõhvi PK (tegutseb); 2) Põhja päästkeskus- Keila PK (alustab tegevust 2014 aasta lõpus).

Autor ei näe vajadust erivõimekusega nõõripäästeteenust osutavate komandode loomiseks Lõuna päästkeskuse ja Lääne päästkeskuse territooriumil. Vajalik on ülalnimetatud keskuste territooriumil asuvate vastavaarvulise isikkoosseisuga komandode nõõripäästealase baasvõimekuse suurendamine.

Ida päästkeskuses oleks vajalik esmase nõõripäästevarustuse (nõõripääste baasvõimekuse arendamine) olemasolu ka teiste komandode (näiteks: Narva ja Rakvere komandod) põhiautol. Vahemaad on võrdlemisi pikad (ca 50-70 km: Jõhvi-Rakvere 70 km; Jõhvi –Narva 50 km) ning auto järelhaagis nõõripääste erivarustusega võib jõuda kohale hilinenult.

Autor on arvamusel, et ratsionaalne oleks nõõripääste baasvõimekuse suurendamine ka Harju maakonna ida poolses servas Loksa päästekomandos.

Nõõripäästealase baasvõimekuse suurendamise aluseks komandodes võttis autor: 1) terve päästkeskuse territooriumi katmine teenuse osutamisega (vahemaade optimeerimine); 2) võimalikult kiire abi osutamine kannatanule; 3) teenuse efektiivsus läbi baasvõimekuse suurendamise; 4) vastavaarvuline isikkoosseis (vähemalt 4-5 töötajat vahetuses); 5) OPIS-e andmete analüüs toimunud sündmuste kohta.

Kuigi autor toob välja oma nägemuse nõõripäästeteenuse osutamise ja kriteeriumide kohta, ei ole komandode paiknemise üle otsustamine ühe vastava teenuse spetsialisti ülesanne, vaid tuleb

moodustada vastav töögrupp, kuhu kuuluksid vastava ala spetsialistid, kohalike omavalitsuste või maakondade esindajad, päästkeskuste antud teenuse spetsialistid ning vajadusel väliseksperdid, kellel on olemas töökogemus nõõripääste valdkonnas.

3.3. Ettepanekud nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemisel vajalike kriteeriumide kohta

Autor toob välja järgmised kriteeriumid nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemisel:

- 1) piirkonna reljeef (pinnavormid);
- 2) komando asukoht, vastavalt suurematele ohukohtadele;
- 3) asustatus (elanike arv);
- 4) sündmuste statistikal ja analüüsidel põhinev kriteerium;
- 5) ressursside olemasolu, sh vastavaarvuline isikkoosseis ja vähemalt kolm koolitatud töötajat vahetuses;
- 6) kuni kaks erivõimekust ühes komandos ja vajadusel nõõripääste baasvõimekuse suurendamine.

Nõõripäästeteenuse paiknemise planeerimisel tuleb kindlasti arvestada Eesti maastiku eripäradega (pinnavormidega) ning olemasolevate ohukohtadega. Eesti pinnamood on tasane, kõrgusvahed väikesed.

Ohtlikeks saab lugeda autori arvates Harjumaal asuvat Türisalu pankka ja Ontika pankrannikut Põhja-Eestis Ida-Virumaal, mille kõrgus on 56 m ja Mustjala pankka Lääne-Eestis, mille kõrgus on 21 m, kuna nende nõlvad on järsud ning seetõttu ohtlikud (kõrgustest kukkumine). Samuti on ohtlikud Põhja-Eestis Ontikal asuv Valaste juga ning Harjumaal asuvad Jägala ja Keila juga. Need on kohad, kus reaalselt on võimalik osutada nõõripäästeteenust, seda enam, et Ontikal on olnud mitmeid juhtumeid, kus inimesed on alla kukkunud pankrannikult. Seoses eeltooduga ongi ametlikult kinnitatud nõõripäästeteenust osutavateks komandodeks Ida Päästkeskuse Jõhvi komando ning järgnevalt 2014. aasta lõpuks Põhja päästkeskuse Keila komando. Nõõripäästeteenust osutava komando loomist Lääne- ja Lõuna päästkeskuse territooriumil ei pea autor vajalikuks. Autor ei näe otseselt vajadust nelja nõõripääste komando moodustamiseks (piisab määratletud kahest komandost: Jõhvi PK ja Keila PK), kuna kannatanuni jõudmiseks oleks otstarbekam baasvõimekuse (varustuse) suurendamine erinevates komandodes (hajutatult), eesmärgiga, et päästeteenus jõuaks kohale kiiremini. Võttes aluseks OPISE andmed mille kohaselt toimus kokku otseselt 18 nõõripäästeteenuse osutamist vajavat sündmust saab välja

tuua järgmist: 1) keskmiselt kulus sündmuskohale jõudmiseks 12 min; 2) päästetegevust alustati keskmiselt 10 minuti jooksul; 3) kulunud aeg päästetegevusele keskmiselt 40 min.

Ei tohi unustada, et teenuse osutamine ei tohiks olla sellises komandos, kus on niigi mingi muu keeruline erivõimekus (keemia), so ühes komandos peaks olema üks erivõimekus või äärmisel juhul kaks, aga mitte rohkem, sest erinevad erivõimekused koormavad õppuste ja treeningutega isikkoosseisu. Vajalik on komandodes tegeleda ka otseste päästetöödega.

Paiknemisel saab aluseks võtta suurema elanike arvuga asumeid. Loogiline oleks, et komando paikneks just kohas, kus on suurem elanike arv.

Selleks, et leida nõõripäästeteenust osutava komando optimaalse paiknemise koht on kindlasti üheks kriteeriumiks sündmuste statistika erinevad analüüsid. Uurides statistikat (vigastatud, hukkunud, päästmine sügavusest või kõrgusest) ja analüüsides olukorda ning määratledes põhilised kohad, kus on kõige sagedamini toimunud nõõripäästeteenuse kasutamine, saab leida ka optimaalse koha komando paiknemiseks.

Antud teenust osutava komando paiknemisel on aluseks ka vastavaarvulise isikkoosseisu olemasolu ja koolitatud kaader. Nõõripäästeteenuse osutamine on inimressursi seisukohalt võrdlemisi mahukas teenus. Teenust osutava komando igas vahetuses peaks olema tööl vähemalt neli koolitatud töötajat (antud teenuse spetsialisti arvamus intervjuu põhjal). Samas Ameerika ühendriikide Thornton linna näitel saab välja tuua, et Thorntonis on 5 tuletõrjejaama, kus iga päev on vahetuses tööl vähemalt 3 inimest, kes on läbinud eriettevalmistuse, st et iga päev on vahetuses tööl vähemalt 3 inimest, kes on võimelised osutama nõõripäästeteenust. Ehk piisaks Eesti oludes ka kolmest töötajast.

Leidmaks optimaalse nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemise kohad päästekeskuste lõikes on vajalik ajurünnak, et selgitada välja milliste kriteeriumide alusel otsustada komandode paiknemine ning kas kriteeriumiks võtta ka kõrghooned (see on pigem Tallinnaga seotud). Ajurünnak tuleb läbi viia suuremale seltskonnale ja kaasata tuleks ka väliseksperte. Samuti on vajalik moodustada töögrupp, kes tegeleks selle küsimusega põhjalikult analüüsides eelnevalt toimunud sündmusi. Teenuse paiknemise küsimus peaks tulema suurema töögrupi erinevate kogemustega inimeste kaasamise tulemusel. Jõhvi ja Keila komandod on määratletud teenuse osutajateks faktipõhise kogemuse ja ohukohtade olemasoluga. Vajadusel ülejäänud komandode valik peab põhinema analüüsidel. Seega on üheks oluliseks komandode paiknemise kriteeriumiks - analüüsid. Kriteeriumiks on ka ühe erivõimekuse paiknemine ühes komandos. Mitu erivõimekust ühes komandos ei ole soovitatav, kuid kahjuks Eestis on piirkondi, kus lihtsalt ei jää muud üle (Pärnu, Tartu). Autor näeb Pärnu ja Tartu komandodes ette täiendavalt nõõripääste baasvõimekuse suurendamist.

Tegelikult peaks läbi analüüsima kõik erivõimekust vajavad teenused eraldi ja siis ühiselt, et selguks optimaalne teenuste paigutus. Ei saa olla nii, et ühes komandos on näiteks kolm erivõimekust ja teises pole ühtegi. Seisukoht – erivõimekuste kokkupanek raskendab komando tööd, lõivu tuleb maksta muudes osades, so midagi jääb nõrgaks.

3.4. Ettepanekud isikkoosseisu koolitamiseks ja nõõripäästeteenuse arendamiseks

Autor teeb lõputöö ja läbiviidud intervjuude ning ankeetküsitluste alusel järgmised ettepanekud isikkoosseisu koolitamiseks:

- 1) nõõripäästeteenust osutavate komandode isikkoosseis peab läbima 40-tunnise nõõripäästealase baaskoolituse;
- 2) koolitusprogrammides erivõimekused valikainetena;
- 3) päästjatele suunatud õppekavadesse viia sisse esmased nõõripääste osutamise elemendid, et suurendada komandode baasvõimekust;
- 4) komandosisesed koolitused-harjutused esmaste nõõripäästevahendite kasutamiseks (sõlmed, hargnemised, blokid);
- 5) koolitus peab olema pidev, et õpitu ei ununeks; õppuste läbiviimine, et oleks tagatud valmisolek teenuse osutamiseks;
- 6) baaskursuse läbinutele peaks juba aasta möödudes korraldama täienduskoolituskursusi;
- 7) iga vahetus peab aastas läbima vähemalt 2 õppust (üks soojemal ja üks külmemal ajal, et selgitada välja varustuse vastupidavus soojas ja külmas, so erinevatel temperatuuridel ning isikkoosseisu valmisolek teenuse osutamiseks);
- 8) koolituses peavad osalema rühmapealikud, meeskonnavanemad ja päästjad. Koolituse läbimine peab olema kohustuslik ka operatiivkorrapidajatele;
- 9) koolitus on esmalt vajalik teenust osutava komando isikkoosseisule ning teenuse arenedes tuleb koolitada ka teiste komandode töötajaid;
- 10) nõõripäästealane täienduskoolitus välisinstruktori juhendamisel;
- 11) suunata võimalusel antud teenuse spetsialistid välisriikidesse praktikat läbima ja kogemusi omandama.

Väike-Maarja päästekooli koolitusprogramm on juba koostatud põhimõttel, et erivõimekused on sees valikainetena. Päästekoolis õpetatakse päästjatele esmaste nõõripäästevahendite kasutamist (kaevust päästmine; päästenõõri, rakmete ja blokkide kasutamine). Baasvõimekuses peab olema ka kaevust ja väiksematest šahtidest päästmise võimekus.

Kõikide nõõripäästeteenust pakkuvate komandode paiknemise kinnitamisega kaasneb 40-tunnine baaskoolitus isikkoosseisule (Ida päästkeskuse Jõhvi komandos on 40 tunnise nõõripääste baaskursuse läbinud 46 teenistujat), millest 12 tundi moodustab teooria ja 28 tundi praktilisi tegevusi. Neljakümnetunnisele baaskoolitusele peaks järgnema võimalus treeninguteks, so pidev sõlmede, hargnemiste jne harjutamine, millele peaks järgnema komandosisene koolitus vähemalt üks kord kvartalis. Koolitus peab olema pidev protsess, et õpitu ei ununeks, sest nõõripäästesündmuse ei toimu iga päev ning seetõttu peab rohkem harjutama, korraldama õppuseid. Ida päästkeskuse Jõhvi päästekomando isikkoosseisule toimusid nõõripäästealased praktilised harjutused Ontika pankrannikul ajavahemikul 24. – 27. märts 2014. aastal. Õppuse stsenaariumi järgi oli inimene kukkunud pankrannikult sügavusse. Päästjate ülesanne oli laskuda kannatanuni, kannatanu allalaskmine kõrgusest ja kannatanu ülestõstmine sügavikust. Üldiselt saadi ülesannetega hakkama, aga läbiviidud harjutused näitasid, et arenemisruumi on veel palju ning vajalik on pidev sarnaste õppuste läbiviimine. Õppustel ilmnas asjaolu, et vajalik on ka operatiivkorrapidajatele koolituse läbimine, sest nende ülesanne on sündmuste (päästetööde) juhtimine.

Nõõripääste baaskursuse lõpetanutele peaks juba aasta möödudes korraldama täienduskoolituskursusi.

Rääkides erivõimekusest, siis peab olema vähemalt iga viie aasta jooksul nii nimetatud korduskoolituskursus instruktorite juhendamisel. Käesoleval ajal viib neid läbi komandosiseselt, nt rühmapealik. Tegelikult, et õppida teiste riikide kogemustest, täiendada teadmisi ja olla kursis uuendustega, peaks kõik nõõripäästeteenust osutavad (kõik komando vahetused) töötajad iga 5 aasta järel läbima täienduskoolituse võib-olla isegi välisinstruktori juhendamisel.

Teenuse arendamise seisukohalt tuleks kõne alla antud teenuste spetsialistide praktiline koolitus välisriikides, eesmärgiga täiendada teadmisi ja omandada kogemusi. Samuti tuleks spetsialiste koolitada välisriikides, siis oleks neil parem nõõripäästeteenust arendada ja sisse viia uuendusi.

Autor toob välja vastava ala spetsialistide ning oma seisukoha seoses nõõripäästeteenuse osutamisega. Oluline on, et nõõripäästevõimekuse sissetoomine mingisse komandosse (antud hetkel Jõhvi ja Keila komandod) koormab päästjaid. Nõõripäästeteenuse osutamisega paralleelselt peavad päästjad tegelema ka teiste päästeala töödega (suitsusukeldumine, tule kustutamine jne). Täiendavalt on Jõhvi komandos ka veepäästeteenus. Ühine seisukoht on, et üle kahe erivõimekuse ühes komandos olla ei tohiks. Erivõimekusega komandos peab olema ka vastav inimressurss teenuste osutamiseks. Minimaalne nõõripääste baaskursuse läbinud teenistujate arv on 16 (vähemalt neli teenistujat vahetuses).

Intervjuudest tuli välja oluline seisukoht - väga suurt süsteemi üles ehitada ei ole tegelikult mõtet, üle 90% sündmustest on võimalik lahendada baasvõimekusega.

Tegelikkuses peab keskenduma baasvõimekuse suurendamisele. Väike-Maarja päästekool annab seal õppivatele päästjatele tugeva aluspõhja nõõripääste osas baasvõimekusega tegelemiseks.

Intervjuust antud teema spetsialistidega selgus, et käesoleval ajal (2014) tegeleb töögrupp täienduskoolituse mahu ja aja (kui tihti peaks täiendama) väljatöötamisega. Dokumendi rakendumise aastaks on esitatud 2015.aasta. Koolituse arendusega tegelev töögrupp võiks oma tegevuses lähtuda välisriikides välja töötatud koolitussüsteemidest, näiteks: Ameerika Ühendriikide Thorntoni linna näitel: Thornton ja veel 9 linna on moodustanud oma organisatsiooni, kes osutab nõõripäästeteenust. Igas ametis on teatud hulk töötajaid, kes on läbinud erialase ettevalmistuse nõõripääste valdkonnas ja saanud vastava ettevalmistuse ning tunnistuse nõõripäästeteenuse osutamiseks. Kõigil töötajatel ei ole ülalnimetatud tunnistusi, mis lubaksid neil tegeleda nõõripäästeteenuse osutamisega. Nõõripäästeteenust peetakse väga spetsiifiliseks teenuseks ning paljud sooviksid sellega tegeleda, kuid ametid ei saa lubada endale kulutusi kõikide koolitamiseks ning seetõttu on nendel ametikohtadel töötamiseks vajalik konkursi läbiviimine ja soovijaid on alati palju.

Nõõripäästeteenuse arenduse seisukohalt on vajalik ühtsetele seisukohtadele jõudmine järgnevates valdkondades:

- 1) nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemine;
- 2) ühtsed seadusega kehtestatud nõuded varustusele;
- 3) nõuded isikkoosseisu koolitusele (baaskoolitus, täienduskoolitus).

Teenuse jätkuvaks arenduseks on vajalik erinevate valdkondade lõikes töögruppide moodustamine, kaasates antud teema spetsialiste, eksperte nii Eestist kui ka välisriikidest, kus on nõõripäästeteenuse osutamisega tegeletud pikemat aega, kus on olemas kogemus antud teenuse osutamiseks ning kus on teenuse osutamine sätestatud riiklikul tasandil

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemise kriteeriumid, nõuded nõõripäästevarustusele ning nõuded nõõripäästeteenust osutavate komandode isikkooseisule. Nõõripäästeteenuse osutamisel on ametlikult käivitunud Ida päästkeskuse Jõhvi komando tegevus. Põhja päästkeskuse Keila komando teenuse osutamise ametlikuks alguseks on kavandatud 2014. aasta lõpp. Vastavalt VAAK (Valitsemisala arengukava 2012-2015), peab olema kõigi nelja päästkeskuse (IPK, PÕPK, LÕPK, LÄPK) territooriumil käivitatud nõõripäästeteenuse osutamine ühe pääste komando põhiselt 2015. aasta lõpuks.

Eesmärgini jõudmiseks viis autor läbi päring-küsitluse, intervjuu ja ankeetküsitluse. Vastavalt uuringute tulemustele saab välja tuua järgmist: esmast nõõripäästeteenust on osutatud üle Eesti, selleks on olemas ka esmane nõõripäästevarustus (LISA 2); nõõripääste alase 40 tunnise baaskoolitusega alustati 2013. aastal Väike-Maarja Päästekoolis; käesoleva ajani sisaldas kooli õppekava esmast nõõripääste alast koolitust. Võttes aluseks intervjuu tulemused nõõripääste spetsialistidega, toob autor välja järgnevad ettepanekud (kriteeriumid) komandode paiknemise osas: komando – regiooni keskel; tihedamini asustatud ja kõrghooneid omavas omavalitsuses; lähtuvalt pinnavormidest; ohukohad (kus on toimunud õnnetused) ja statistilised analüüsid. Ankeetküsitluse ja OPIS-e andmete alusel osutatakse ligi 90% nõõripäästeteenusest baasvõimekuse raames. Tulenevalt eeltoodust on nõõripäästeala spetsialistid seisukohal, et nõõripäästeteenust osutav komando tuleb paigutada kohta, kus seda teenust tõesti vajatakse. Ei ole otstarbekas luua komando lihtsalt selleks, et järsku midagi juhtub – pigem on otstarbekas baasvõimekuse suurendamine esmaste nõõripäästevahenditega ning koolitatud isikkoosseisuga.

Ühese lahenduse leidmiseks nõõripäästeteenust osutavate komandode paiknemise, vajaliku varustuse ja koolituse küsimustes, on vajalik moodustada vastavad töögrupid, kes konkreetselt töötaksid välja komandode paiknemise alused, vajaliku varustuse kriteeriumid ja koolituse liigid.

Autor arvab, et käesoleva lõputöö uurimiseesmärk sai saavutatud ning uurimisülesanded täidetud.

SUMMARY

This thesis is written on the topic “Criteria for rope rescue service team locations”. Current thesis is a research paper in which the author analysed the location of rope rescue service, looked for ways to optimise service location and pointed out the location criteria. Length of the main body of the thesis is 40 pages and 68 pages with appendices. The thesis is written in Estonian with a summary in English.

Up to now, the rope rescue service has been to a certain extent offered by different rescue brigades all over Estonia. Starting from 2013 the rope rescue service is officially offered by Jõhvi rescue brigade in Eastern Rescue Centre. By 2015 the capability of rescuing people from depths and heights will be provided by four national rescue brigades.

The aim of the thesis is to determine the rescue service’s capability to provide rope rescue service, to determine rescue brigades, which provide the service in four Regional Rescue Centre’s. Also, the aim is to determine the criteria for (optimal) location of brigades offering rope rescue service.

To reach the aim, the author surveyed Estonia’s national legislation, literature both in Estonian and foreign languages and conducted a survey about current location of rope rescue service, rope rescue equipment and training of teams.

As methods statistical data analysis, document analysis, interviews, enquiry questionnaire and multiple-choice questionnaire were used by the author.

The thesis consists of an introduction, three chapters, conclusion, summary in English and nine appendices. The first chapter deals with the location of specialised brigades in Estonia, their equipment and preparation of teams, it includes examples of location of the brigades and equipment abroad. The second chapter presents the survey results. In the third chapter survey results are analysed and conclusions together with proposals are made by the author.

Key words: rope rescue service, location, training, equipment, criteria

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Eesti turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015 heakskiitmine (TPPS). Vastu võetud Riigikogu otsusega 10.06.2008, jõustunud 17.06.2008; RT I 2008, 25, 165. Välja otsitud 18.10.2013.

Valitsemisala arengukava 2012-2015. 2011. Siseministeeriumi kodulehelt: <http://www.siseministeerium.ee/valitsemisala-arengukava-2012-2015/?highlight=arengukava> Välja otsitud 28.10.2013.

Darman, P. 1999, Ellujäämise käsiraamat, Tallinn: Kirjastus TEA

Wiseman, J. 2004, Ellujäämise käsiraamat, Tallinn: Kirjastus VARRAK

Variksoo, A. 1976, Kaugmatkaja käsiraamat, Tallinn: Kirjastus Eesti raamat

Künnap, J. 2004, Matkaspordi käsiraamat, Tallinn: Kirjastus AKTAPRINT

Eesti pinnamood, Eesti entsüklopeedia koduleheküljelt http://entsyklopeedia.ee/artikkel/eesti_pinnamood Välja otsitud 10.12.2013.

Päästeseadus. Vastu võetud 05. Mai 2010. a. RK, RT I 2010, 24, 115.

Классификация и размещение пожарных спасательных устройств: канатного типа, рукавных (УСР), прыжковых (ПЧН, маты, подушки), желобов, лестниц, и других, koduleheküljelt http://www.euroresurs.ru/prilogenie_8 Välja otsitud 12.12.2013.

Средства индивидуального и массового спасения с высоты при пожарах и ЧС в высотных зданиях koduleheküljelt <http://www.spiderrescue.ru/> Välja otsitud 12.12.2013.

Rope Sescue верёвочное спасение, koduleheküljelt http://ropeaccessmercenary.com/publ/rope_rescue_verevochnoe_spasenie/1-1-0-6 Välja otsitud 27.12.2013.

Спасение людей из высотных зданий при пожаре, А.Д.Костромитинов, г. Стаханов 06.01.2010 koduleheküljelt <http://krok.biz/info/articles/spasenie-lyudei-iz-vysotnykh-zdaniy-pri-pozhare> Välja otsitud 27.12.2013.

Статья Вербка для спасателя, koduleheküljelt <http://napolskih.jimdo.com/промальп/веревка-для-спасателя-статья/> Välja otsitud 28.12.2013.

Книга ремесло спасателя. Поисково-спасательные работы в природной среде, koduleheküljelt <http://napolskih.jimdo.com/книга-ремесло-спасателя/> Välja otsitud 04.01.2014.

Päästjate evakueerimise- ja laskumisvõtted kõrgustest, koduleheküljelt
http://stud.sisekaitse.ee/soodla/paastjate_laskumine/ Välja otsitud 04.01.2014.

Nööripääste varustus ja selle hooldus, koduleheküljelt
<http://stud.sisekaitse.ee/soodla/nooripaastevarustus/> Välja otsitud 04.01.2014.

Inimeste päästmine sügavikest ja šahtidest koduleheküljelt
http://stud.sisekaitse.ee/soodla/Paastmine_sahtidest/ Välja otsitud 04.01.2014.

Верёвка пожарная спасательная ВПС, koduleheküljelt <http://www.samospas.ru/vps/> Välja
otsitud 12.01.2014.

Лестницы и спасательные средства, koduleheküljelt <http://s.compcentr.ru/01/business/01-08h07.html> Välja otsitud 12.01.2014.

МЧС России koduleheküljelt <http://mchs.gov.ru/pouvers/fire-dep> Välja otsitud 02.02.2014

Nööripääste baaskursus koduleheküljelt
[http://www.sisekaitse.ee/index.php?id=35693&highlight=nööripääste, baaskursus](http://www.sisekaitse.ee/index.php?id=35693&highlight=nööripääste,baaskursus) Välja otsitud
04.02.2014.

Päästeteenistujate kutsesobivuse nõuded, sealhulgas füüsilise ettevalmistuse, hariduse- ja
tervisenõuded koduleheküljelt <https://www.riigiteataja.ee/akt/109042013009?leiaKehtiv> Välja
otsitud 04.02.2014.

Päästeala infosüsteemi (OPIS) andmebaasist
<https://uks.smit.ee/pls/apex/f,DanaInfo=10.129.3.91,Port=7778,SSO=U+?p=107:2> Välja otsitud
10.02.2014.

JOONISTE LOETELU

Joonis 1.	Sügavusest ja kõrgusest päästmine aastatel 2010 - jaanuar 2014	21
Joonis 2.	Kukkumine kõrgusest aastatel 2010 - jaanuar 2014	22
Joonis 3.	Sügavusest päästmine, kus kasutati nõõripäästevarustust aastatel 2010 - jaanuar 2014	24
Joonis 4.	Kukkumine kõrgusest, kus kasutati nõõripäästevarustust aastatel 2010 - jaanuar 2014	25
Joonis 5.	Vastanute jaotus päästeskuste lõikes	27
Joonis 6.	Vastanute jaotus ametikohtade järgi	28
Joonis 7.	Vastanute jaotus nõõripäästeteenuse osutamise sündmusel.	30
Joonis 8.	Vastanute arvamus nõõripäästeteenuse vajalikkuse kohta	30

LISA 1. PÄRING-KÜSITLUS NELJA PÄÄSTEKESKUSE ANTUD TEENUSE (NÖÖRIPÄÄSTETEENUS) SPETSIALISTIDELE

PÄRING KÜSITLUS

Austatud päringus osaleja!

Antud päring on koostatud Sisekaitseakadeemia Päästekolledži lõputöö „Nööripääste teenust osutavate komandode paiknemine ja selleks vajalikud kriteeriumid“ uuringu jaoks. Lõputöö üheks eesmärgiks on välja selgitada, missugune nööripääste varustus on Päästkeskuste komandodes ja mismoodi jaotub varustus komandode vahel või varustus on mingis ühes komandos. Hea oleks, kui saaks varustuse ja paiknemise nimekirja vabalt vormistatud tabeli kujul. Märkida tuleks ka millises koguses on mingit varustust. Antud andmed on väga tähtsad ja olulised lõputöö eesmärgi saavutamiseks.

Ivo Laaniste

Sisekaitseakadeemia Päästekolledži IV kursuse kaugõppe tudeng

LISA 2. NÖÖRIPÄÄSTEVARUSTUS PÄÄSTEKESKUSTE LÕIKES

Autor edastas e-maili teel nelja päästkeskuse antud teenuse (nööripäästeteenus) spetsialistidele päring-küsitluse (LISA 1.) eesmärgiga selgitada välja nööripääste varustuse olemasolu ja selle paiknemine päästekomandodes.

Tulenevalt laekunud vastustest saab päästkeskuseti välja tuua järgmised andmed: (LISA 2.)

Ida- Päästkeskuse alla kuulub 2 maakonda (Ida-Viru ja Lääne-Viru). Ida päästkeskuses on 11 päästekomandot (PK). Nööripäästeteenus osutamisega tegeleb Jõhvi PK ning nööripääste varustus on koondatud Jõhvi PK-e. Varustus on soetatud kahes etapis, so 2008.aastal vastavalt : kott Oceanik (1), püksirakmed (2), karabiin (18), sling/ Q-rihm (10), laskumisvahend Gri-Gri (2), blokk ühene (1), laskumisnöör (2) ning julgestusnöör (3) ja 2012.aastal: nööripäästekott 1 Singing Rock (1), laskumisnöör Tendon (2), kolmnurkrakmed Singing Rock (2), laskumiskinnas (8), kaitseprillid (5), nööripäästekott 2 Singing Rock (1), täisrakmed (3), karabiin (10), laskumisvahend Gri-Gri (4), nööriplokk (paralleel – 3), nööriplokk (ühene/väike – 3), Sling/ Q-rihm (18), rinnastopper (4), summar (4), nööripäästekott 3 ja 4 julgestusnööriga (2), päästekorv/ kaelalahas/ tõstevöö/ kinnitusrihmad (1) ning päästekolmjalg/ ketid (1).

Ida päästkeskuse kogu nööripääste varustus on paigutatud haagisele ning seda saavad kasutada kõik Jõhvi PK päästeautod (päästevarustuse paigutus ei ole autopõhine).

Lõuna päästkeskuse alla kuulub 6 maakonda (Jõgeva, Tartu, Põlva, Valga, Viljandi, Võru). Lõuna päästkeskuses on 22 päästekomandot. Nööripäästevarustust on soetatud juba alates 1998.aastast. Nööripäästevarustus on olemas 22-s PK-s, kuid varustus on erinev. Nööripääste varustusest on olemas: päästekorv (1 – Tartu PK-s), kolmjalg (6 – Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi, Võru, so maakondade keskustes), rakmed (Jõgeva – 1, Tartu – 1, Põlva -2, Valga – 1, Viljandi – 1, Võru -1), laskumis- ja tõsteseadmed – 1 – Jõgeva), tuletõrjenöörid (10 – päästekomandos), erinevalt komplekteeritud nööripäästekott (22 komandos). Nööripäästekoti varustusest on olemas: erinevad nöörid (19 komandos), laskumisvahend Gri-Gri (13 komandos), summar (12 komandos), päästekaheksa (16 komandos), nööriplokk (21 komandos), karabiinid (22 komandos), sling (14 komandos), vöö (7 komandos) ning erinevad rakmed (17 komandos).

Lõuna päästkeskuse on paremini varustatud maakondade keskustes asuvad komandod. Varustus asub nii põhiautol 1-1, kui ka osa varustusest on statsionaarselt päästekomandos ning kasutusele võetakse vastavalt vajadusele.

Isikkoosseisu varustusest on soetatud: kiiver (1 – Tõrvandi, 3 – Tartu), mis ei ole piisav.

Lääne päästkeskuse alla kuulub 6 maakonda (Hiiu, Järva, Lääne, Pärnu, Rapla, Saare).

Lääne päästkeskuses on 24 päästekomandot. Nööri päästevarustus on olemas 9-s PK-s ning varustus on suuresti erinev. Nööri pääste varustuse on paremini varustatud Kuressaare, Paide, Pärnu päästekomandod. Varustusest on olemas: erineva pikkusega nöörid (9 komandos), päästekaheksa (4 komandos), karabiinid (9 komandos), laskumisvahend Gri-Gri (8 komandos), summar (4 komandos), nööri stopper (3 komandos), sling (2 komandos), rakmed (3 komandos), rullikud (2 komandos).

Isikkoosseisu varustusest on soetatud sõrmikud (1 paar – Paide komandos), mis ei ole piisav.

Traksid (2 – Paide komandos) .

Nööri pääste varustuse on paremini varustatud Kuressaare, Paide, Pärnu päästekomandod. Ühes komandos (Pärnu) asub varustus kahel päästeautol 1-1 ja 1-2, teistes komandodes on varustus statsionaarselt päästekomandos ning kasutusele võetakse vastavalt vajadusele.

Põhja päästkeskusest päring-küsitlusele laekunud vastusest selgub, et kasutusel on kolmjalg ja „mingi“ vints Keila PK-s. Samuti selgub vastusest, et Keilasse alles luuakse (ametlikult) 2014.aastal nööri pääste võimekus ning seega ametlikult ei osutata Põhja päästkeskuses nööri päästeteenust.

LISA 3. NÖÖRIPÄÄSTE BAASKURSUSE ÕPPEKAVA

Nööripääste baaskursus

Sihtgrupp: nööripääste erivõimekusega päästekomando päästeteenistujad, kes on läbinud päästeteenistuja füüsilise ettevalmistuse kontrollkatsed ja omavad kehtivat, I grupi päästeteenistuja tervisetõendit.

Eelteadmised ja -nõuded kursuslasele:

- oskab rakendada enne kursust kõiki Eesti päästesüsteemis kasutatavaid sõlmi (vaata T. Suurkivi jt. Tuletõrjuja päästja ABC);
- kursuslasele ei tohi esineda akrofoobiat (ebanormaalne kõrgusekartus) ega sellelaadseid nähtusi (viimase esinemisel eemaldatakse õpilane kursuselt);
- kursuslasele on eelteadmised ja võimekus kannatanule esmaabi andmiseks ning elutähtsate funktsioonide säilitamiseks päästeoperatsioonidel.

Koolituse läbinu:

- oskab rakendada professionaalse ja alternatiivse nööripäästevarustusega päästja laskumise ja evakueerimise võtteid kõrgustest;
- oskab rakendada professionaalse ja alternatiivse nööripäästevarustusega kannatanute päästmise võtteid sügavikest ja šahtidest;
- oskab rakendada professionaalse nööripäästevarustusega kannatanute päästmise võtteid sügavikest ja ebastabiilselt pinnalt;
- oskab rakendada professionaalse nööripäästevarustusega kannatanute päästmise võtteid keerulise konstruktsiooniga objektidelt (mastid, tornid jms.).

Kursus loetakse lõpetatuks kui:

- kursuslane on aktiivselt osalenud läbiviidud õppetundides, sooritanud nööripääste iseseisva ja meeskonnatöö eksamid ning ei ole rikkunud kooli tööd reguleerivaid eeskirju;
- kursuslane on tagastanud kõik kursuse ajal tema käsutusse antud vahendid ja riided.

Kursus lõpeb kursusel käsitletud ainete teadmiste kontrolliga, mille alusel väljastatakse nööripääste baaskursuse läbimist tõendav tunnistus.

Koolituse korraldus: 5 õppepäeva (40 õppetundi) loengute ja praktilise õppega, grupi suurus 12 inimest.

PROGRAMM

Teemad	Alateemad	Teooria	Praktika	Kokku
1. Kursuse avamine	<ul style="list-style-type: none"> • sissejuhatus • programmi tutvustus • varustuse kontroll 	2		2
2. Päästjate laskumise ja evakueerimise võtted kõrgustest	<ul style="list-style-type: none"> • kinnituskoha nõuded ja valik • professionaalsed laskumisvahendid • alternatiivsed laskumisvahendid • laskumine ja tõusmine nõöridel • kannatanu vabastamine ja transport • ohutustehnika • eksamisooritus • meeskonnatöö (iseseisev töö) 	2	4	6
3. Kannatanute päästmine sügavikest ja šahtidest	<ul style="list-style-type: none"> • kinnituskohade ja ankurpunktide nõuded ja valik • töö professionaalse päästevarustusega • töö alternatiivse päästevarustusega • kannatanu transport päästenõöridega • ohutustehnika • eksamisooritus meeskonnaliikmena • meeskonnatöö (iseseisev töö) 	2	8	10
4. Kannatanute päästmine sügavikest ja ebastabiilselt pinnalt (pankrannik)	<ul style="list-style-type: none"> • kinnituskohade, ankurpunktide nõuded ja valik pankrannikul • töö professionaalse päästevarustusega • kannatanu vabastamine ja transport päästenõöridega • ohutustehnika • eksamisooritus meeskonnaliikmena 	2	6	8

5. Kannatanute päästmine keerulise konstruktsiooniga objektidelt (mastid, tornid jms.)	<ul style="list-style-type: none"> • kinnituskohtade ja ankurpunktide nõuded ja valik • turvaliini loomine • töö professionaalse päästevarustusega • kannatanu vabastamine ja transport päästenõõridega • ohutustehnika • eksamisooritus meeskonnaliikmena 	2	6	8
6. Kombineeritud nõõripäästeharjutus ja kursuse lõpetamine	<ul style="list-style-type: none"> • Kombineeritud nõõripääste harjutus kannatanute päästmiseks kõrgustest ja sügavikest (ksamisooritus meeskonnaliikmena) • kokkuvõte, lõpetamine, tunnistuste jagamine 	2	4	6
KOKKU		12	28	40

TUNNIPLAAN

Nädalapäev	Teemad	Õppetund
Esmaspäev	Kursuse avamine Päästjate laskumise ja evakueerimise võtted kõrgustest Meeskonna iseseisev töö	3-4 5-8 9-10
Teisipäev	Kannatanute päästmine sügavikest ja šahtidest Meeskonna iseseisev töö	1-8 9-10
Kolmapäev	Kannatanute päästmine sügavikest ja ebastabiilselt pinnalt (Ontika pankrannik)	1-8
Neljapäev	Kannatanute päästmine keerulise konstruktsiooniga objektidelt (mastid, tornid jms.)	1-8
Reede	Kombineeritud nõõripäästeharjutus Kursuse lõpetamine	1-4 5-6

LISA 4. KIRI VÄLISRIIKIDELE (E-MAILI TEEL)

Tere!

Olen Ivo Laaniste. Töötan Päästeameti Ida päästkeskuses Jõhvi komandos vanemoperatiivkorrapidajana. Õpin Sisekaitseakadeemia Päästekolledžis IV kursusel ja kirjutan lõputööd teemal „Nööri päästeteenust osutavate komandode paiknemine ja teenuse osutamiseks vajalikud kriteeriumid“. Lõputöö eesmärgiks on selgitada välja Päästeteenistuse võimekus nööripäästeteenuse osutamisel, määratleda komandod, kes antud teenust osutavad nelja Päästkeskuse haldusalas (Eestis on 4 päästkeskust). Samuti uurin teiste riikide näitel, kuidas on lahendatud nööripäästeteenuse korraldamine. (kuidas jaguneb päästeteenistus, palju on keskuseid, palju on komandosid, milline on nööripääste varustus komandodes, kui palju ja kus on koolitatud päästjaid). Olen väga tänulik kui saaksite vastata järgnevale küsimustele:

1. Kuidas on teie riigis korraldatud nööripäästeteenuse osutamine (so inimeste päästmine sügavustest ja kõrgustest)? Kas päästeteenistuse osutamine on riiklikul tasandil (rahastab riik) või munitsipaaltasandil (rahastab omavalitsus)?
2. Mitu päästekomandot teil osutavad nööripäästeteenust või sellega tegelevad kõik komandod? (terves riigis ja teie piirkonna näitel)
3. Mille alusel on teil paigutatud komandod, kes osutavad nööripäästeteenust (kas selle aluseks on seadused, määrused, normid, standardid)? Kui võimalik, siis näited seadustest.
4. Milline varustus on teil ette nähtud nööripäästeteenuse osutamiseks? (kas varustus on määratletud seaduse või määrusega, mida ja kui palju peab olema ühes komandos)
5. Mis on varustuse olemasolu aluseks (elanike arv, ohtlike kohtade arv, toimunud õnnetuste arv, so päästmine sügavustest ja kõrgustest, mingi kindel seadus või määrus)?
6. Kas teil on standardid (kriteeriumid), mille alusel on määratud nööripäästeteenust osutavad komandod?

PS! Kirjutan lahti, kuidas on Eestis korraldatud nööripäästeteenuse osutamine ning ehk oskate mulle selle alusel selgitada, mismoodi on teil korraldatud nööripäästeteenuse osutamine. Oleks hea, kui saaks ka kinnitavaid materjale, millele saaks toetuda lõputöö kirjutamisel.

Eestis on 4 päästkeskust. Mina töötan ühes päästkeskuses (Ida päästkeskuses). Ida Päästkeskuse näitel: päästkeskust on jaotatud kaheks Ida-Virumaa ja Lääne-Virumaa (need on kaks maakonda). Ida-Virumaa omakorda on jaotatud kaheks piirkonnaks – Jõhvi piirkond ja Narva piirkond. Mina töötan Jõhvi piirkonnas. Minu teeninduspiirkonnas on 4 kutselist ja 4 vabatahtlikku päästekomandot. Nööri päästevastustus on ainult Jõhvi komandos ning varustus on paigutatud eraldi järelevalvavale haagisele. Antud teenust saavad ametlikult osutada Ida päästkeskuses ainult Jõhvi päästekomando töötajad, kes on läbinud spetsiaalse 40 tunnise koolituse. Terves Ida päästkeskuses on kokku 11 kutselist päästekomandot ja vabatahtlikku komandot.

Ida päästkeskuse tegevuspiirkonda kuuluvad (eespool juba mainitud= Ida-Virumaa ja Lääne-Virumaa. Piirkond hõlmab ca 6990 km² ja 37 kohalikku omavalitsusüksust, millest Ida-Virumaal on 22 (sh 7 linna) ja Lääne-Virumaal 15 (sh 4 linna). Elanike arv piirkonnas kokku on 230 027 inimest (seisuga 01.01. 2011), seal hulgas Ida-Virumaal 164 558 ja Lääne-virumaal 65 469.

Samadel alustel töötavad ülejäänud 3 päästkeskust. Ametlikult tegeleb nööripäästeteenuse osutamisega Ida Päästkeskuse Jõhvi päästekomando. 2014.aasta lõpus hakkab ametlikult

töötama ka Põhja Päästkeskuse Keila päästekomando. Ametlikult Eestis nõõripäästevarustuse nimekirja kinnitatud ei ole, kuid paljud komandod on iseseisvalt endale soetanud varustust.

Loodan, et oskate mulle selgitada, kuidas on teil korraldatud nõõripääste osutamine ning oleks hea, kui saaks ka vastavasisulist materjal

LISA 5. INTERVJUU

NÖÖRIPÄÄSTETEENUST OSUTAVATE KOMANDODE PAIKNEMINE JA SELLEKS VAJALIKUD KRITEERIUMID

Intervjuu küsimused:

1. Kas teie arvates on Eestis nõõripäästeteenus vajalik?
2. Kui palju peaks teie arvates olema Eestis nõõripäästeteenust osutavaid komandosid?
3. Mitu nõõripäästeteenust osutavat komandot peaks olema igas Päästkeskuses?
4. Mitmes ühe Päästkeskuse komandos peaks olema nõõripäästevarustus?
5. Kas nõõripäästevarustus peab olema ühel autol või mitmel? Kas nõõripäästevarustus võib paikneda, näit. statsionaarselt järelhaagisel, mida saavad kasutada kõik autod? Kas nõõripäästeteenuse osutamiseks vajalik varustus peaks olema määratletud määruse või normidega?
6. Millised oleksid vajalikud kriteeriumid komandode paiknemisel?
7. Kellele ja kui suures mahus peaks läbi viima nõõripäästealase koolituse?
8. Kas koolitatud kaader oleks ka üheks nõõripäästeteenuse osutamise kriteeriumiks?

LISA 6. ANKEETKÜSITLUS NELJA PÄÄSTEKESKUSE I JA II ASTME JUHTIDELE

NÖÖRIPÄÄSTETEENUSE OSUTAMISE ALANE UURING

Tere olen Sisekaitseakadeemia Päästekolledži IV kursuse tudeng ja kirjutan lõputööd teemal „Nööripäästeteenust osutavate komandode paiknemine ja teenuse osutamiseks vajalikud kriteeriumid“. Lõputöö eesmärgiks on selgitada välja Päästeteenistuse võimekus nööripäästeteenuse osutamisel, määratleda komandod, kes antud teenust osutavad nelja Päästkeskuse haldusalas.

Eesmärgi saavutamiseks on väga oluline, et Teie, kui I ja II tasandi päästetöö juhid vastaksite küsitluses esitatud küsimustele ja avaldaksite vajadusel oma arvamust. Käesolev ankeetküsimustik on anonüümne ja sellele vastamine võtab aega umbes 10-15 minutit.

1. Millises päästkeskuses Teie töötate?

- IDA
- LÕUNA
- LÄÄNE
- PÕHJA

Millises maakonnas Teie töötate?

Mis ametikohal Teie töötate?

- Vanemoperatiivkorrapidaja
- Operatiivkorrapidaja
- Rühmapealik
- Meeskonnavanem

2. Kas oma töötatud aja jooksul olete saanud nööripääste alast koolitust?

- JAH
- EI

3. Kui vastasite jah, siis kus olete saanud nööripääste alast koolitust?

- Päästekolledž
- Väike-Maarja Päästekool
- Mujal

Kui vastasite mujal, siis kus?

4. Mida sisaldas läbitud koolitus?

- Teooria
- Praktika

- Mõlemat

5. Kas olete oma töötatud aja jooksul osalenud nõõripäästeteenust vajavatel sündmustel?

- JAH
- EI

Kui vastasite jah, siis kus kohas?

Mis aastal?

6. Milles seisnes nõõripäästeteenuse osutamine?

7. Kui palju nõõripäästeteenuse osutamisega seotud sündmuseid on olnud Teie töötatud aja jooksul?

8. Kas teie nõõripäästeteenuse osutamine oli tulemuslik?

- JAH
- EI

Põhjendage oma vastust.

9. Kui heaks hindate enda kompetentsi nõõripäästeteenuse osutamisel?

- Väga hea
- Hea
- Kesine
- Väga kesine
- Ei oska vastata

10. Kas Teie piirkonnas on nõõripääste varustus?

- JAH
- EI
- EI oska vastata

11. Kas Teie piirkonnas on vajalik nõõripäästeteenuse osutamine?

- JAH
- EI
- EI oska vastata

Põhjendage oma vastust.

LISA 7. SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE (11 SÜNDMUST-OPISE ANDMETEL)

PÄRNUMAA, SINDI	TIIGI 1a-era	27.06.2011 16:00:00	-	-	-	PT - SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	TIIGI 1a, SINDI linn, PÄRNUMAA
-----------------	--------------	------------------------	---	---	---	--	---	--------------------------------

Noormees oli ca 5 m sügavuses kaevus jalgupidi vesiliivas kinni! Kaevu põhjas oli ca 10 cm vett, ülejäänud vesiliiv ja muda. Kuskil tund aega olid enim üritanud kannatanut kätte saada sõbrad ja tuttavad aga see ei õnnestunud, mis järel helistati 112. Noormees teostas oma kodus kaevu süvendus (puhastus) töid. Esmalt mõõtsime hapnikutaset kaevus ja uurisime patsiendi seisundit. Tuvastasime, et patsiendi seisund on stabiilne ja hapnikutase kaevus on normide piires. Alustasime nõõripääste operatsiooni. Peale 30 minutulist päästeoperatsiooni saime kannatanu kaevust kätte ja andsime üle kiirabile. Kiirabi viis kannatanu haiglasse kontrolli.

VILJANDIMAA, PÄRSTI, KOOKLA	- ussari talu	12.07.2013 15:29:24	-	-	-	PT SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	ussari, KOOKLA küla, PÄRSTI vald, VILJANDIMAA	Avarii- ja päästetööd
-----------------------------	------------------	------------------------	---	---	---	--------------------------------------	---	---	-----------------------

inimene vana maja läheduses lahtises kaevus 7m sügavusel hingamisaparaadi ja nõõripääste varustuse abil kaevust välja toodud surnud inimene (Arved Zuntov). eelnevalt kadunud kuu aega.

HARJUMAA, PALDISKI	MUULI 4- suusamäed	26.01.2014 14:24:08	-	-	-	PT SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	MUULI 4, PALDISKI linn, HARJUMAA	Avarii- ja päästetööd
--------------------	-----------------------	------------------------	---	---	---	--------------------------------------	---	----------------------------------	-----------------------

Kelgutaja kihutanud mäest panga suunas ja sealt ka üle serva - õnneks jäänud sinna ülemise kolmandiku peale pidama (vahemadem- väljaulatuv osa). Kasutades redelit ja päästenööri toodud noor uljaspea maa peale tegesi.

VILJANDIMAA, VILJANDI	MURELI 5	29.06.2011 18:03:00	-	-	-	PT SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	MURELI 5, VILJANDI linn, VILJANDIMAA	Avarii- ja päästetööd
-----------------------	----------	------------------------	---	---	---	--------------------------------------	---	--------------------------------------	-----------------------

Meesterahvas nimega Peeter Aus sündinud 1933 aastal ronis kaevu, et parandada kaevus olev lõhkine voolik ära. Paraku mees libastus redelil ning kukkus kaevu ja ka nõõr, mis oli seotud ümber käe ja õunapuu külge läks katki. Kaevus sees oli veel puidust reedel mille külge mees takerdus ja hakkas appi karjuma, naaber nimega Taimo Tuvi kuulis seda ja tõttas appi. Naaber sai nõõriotsa maast, mis oli mehel ümber käe ja selle abil hoidis kannatanut kinni kuni saabus päästemeeskond. Mees asus umbes 4 meetri sügavusel, selle nõõri abil, mis oli ümber käe ja tuletõrjenööri kasutates saime tasapidi aidates mehe mööda redelit ise ronides kaevust välja ja andsime kannatanu kiirabile üle.

HARJUMAA,	-	30.12.2011	-	-	-	PT - SÜGAVUSEST	Varing	TUTERMAA	Avarii- ja
-----------	---	------------	---	---	---	-----------------	--------	----------	------------

HARKU, TUTERMAA		15:19:00				JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE		küla, HARKU vald, HARJUMAA	päästetööd
--------------------	--	----------	--	--	--	---------------------------	--	----------------------------------	------------

inimene kukkunud katakombidesse. Meesterahvas kukkunud umbes 18-20m sügavusele auku. Augu ääred äärmiselt varisemisohtlikud. Keila 3. päästja laskus koheselt esmaab ja katmise eesmärgil alla. Meeskond Keila p11 juhtimisel hakkas ette valmistama päästekorvi alla laskmist. päästja 3 ei suutnud üksi kannatanut päästekorvi aidata, alla tuli lasta veel üks isik. Ainuke isik kohapeal, peale Keila p11, kes on laskumisega tegelenud, oli politseiametnik Herman Toom. Tema laskus päästevastust (rakmed, kiiver) kasutades päästjale 3 appi kannatanu stabiliseerimise eesmärgil. Teised päästjad löid plokisüsteemi kannatanu ületransportimiseks. Politseiametnik Reevo Saliste tegeles koos päästjaga 2 tõmbamisel. Hiljem lisandusid kõik kohapeal olevad üksused tõmbamisele appi.

IDA-VIRUMAA, KOHTLA, VALASTE	-	08.02.2012 14:32:00	-	-	-	PT - SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	VALASTE küla, KOHTLA vald, IDA-VIRUMAA	Avarii- ja päästetööd
------------------------------------	---	------------------------	---	---	---	--	---	--	--------------------------

Inimene (alpinist) kukkunud kõrgustest alla ja murdnud jala. Kandraamiga ja nõõride abil tõmbasime kannatanu ülesse.

IDA-VIRUMAA, KOHTLA, KUKRUSE	statoili- jaama juures	14.09.2012 20:42:33	-	-	-	PT - SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	Paate tn 2, KUKRUSE küla, KOHTLA vald, IDA-VIRUMAA	Avarii- ja päästetööd
------------------------------------	------------------------------	------------------------	---	---	---	--	---	---	--------------------------

kukruse statoili jaama juures 2 19a.-20a. noormeest ronisid tankla juures asuvasse šahti ja pidid tunni pärast välja tulema, kuid juba 5 tundi pole välja tulnud, nende sõiduauto on ikka tankla juures, asjad on autos, teataja on ise juures. Noormeeste mob. tel. ei vasta, teataja on väga mures, teataja käis ka šahtis vaatama, kuid tee jaguneb kolmeks ja ta ei tea, kuhu need mehed läksid.

Kukruse külas. statoili teenindajaama läheduses olevass kaevandus šahti, läksid kell 19.00 ajal kaks noormeest. kaks ja pool tundi hiljem kutsus ühe kannatanu vend päästemeeskonnad appi. päästjate saabudes läks šahti veel kaks meest, kellest üks oli šahtis oleva noormehe isa. ohtlik ala piirati ümber päästetööde lindiga ja oodati spetsialistide saabumist. ühel hetkel tulid isikud omal jõul šahtist välja. tervis täiesti korras.

HARJUMAA, HARKU, TÜRISALU	-1. platv linna poolt	25.08.2012 23:28:52	-	-	-	PT - SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	Türisalu pank, TÜRISALU küla, HARKU vald, HARJUMAA	Avarii- ja päästetööd
---------------------------------	--------------------------------	------------------------	---	---	---	--	---	---	--------------------------

Inimene kukkunud pangalt alla. Kannatanu toimetamine korvraamiga pangast üles.

RAPLAMA, RAPLA, KUUSIKU	- Lennuväljale	04.09.2012 19:45:02	-	-	-	PT SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	IIRA küla, RAPLA vald, RAPLAMA	Avarii- ja päästetööd
-------------------------------	-------------------	------------------------	---	---	---	---	---	--------------------------------------	--------------------------

Langevarjur maandus metsas, jäädes kahe puu okste vahele kinni umbes 6 meetri kõrgusele. Mõlemast puust umbes 2-3 meetri kaugusel. Püstitati tõmbredel ja tõmmati kannatanu nõõriga puu juurde. Julgestati päästenõõridega ning lõigati langevarju nõõrid läbi ning lasti kannatanu

vaikselt maapinnale. Kūhvelraamiga transporditi kiirabiautosse. Pāasteti naisterahvas Elina Vovtšok, isikukood 49203174238. Kontaktisik elukaaslane Mihkel Verlin, tel 59010306.

HARJUMAA, PALDISKI	-	04.09.2012 20:42:38	-	-	-	PT - SÜGAVUSEST JA KÕRGUSEST PÄÄSTMINE	-	Majaka tee PALDISKI linn, HARJUMAA	Ametkondliku abi osutamine
-----------------------	---	------------------------	---	---	---	--	---	--	-------------------------------

Taavi Pragi: Kohale jõudes oli teada, et keegi oli leidnud panga servalt fotoaparaadi, seljakoti, tühjad õllepudelikid jms. Puudus kinnitus, et keegi on alla kukkunud. Panga ebakorrapärase serva tõttu osutus võimatuks ülevalt tervet rannikut näha, mida Paldiski meeskond teha üritas. Hakkas ka pimedaks minema. Esialgsel leitud fotoaparaadi uurimisel koos piirivalvur-politseinikega selgus, et viimased pildid olid tehtud sealsamas lähistel hämaras. Oli võimalus, et inimene on äsja alla kukkunud. Piirivalvur-politseinikud esialgu ID-kaarti ei leidnud ja "päris" politseipatrulli veel kohapeal ei olnud. Puudus võimalus konkreetset inimest teisi kanaleid pidi otsida. Hiljem, kui Keila päästjad olid valmistunud laskuma ning Paldiski paati veeskas sai selgeks, et viimased pildid olid tehtud fotoka kella aja järgi hommikul, veel hiljem selgus, et 03.09 hommikul. Asjade hulgast leiti lõpuks ka ID-kaart. Taavi Pragi: Kuigi oletus, et inimene võis olla äsja alla kukkunud, muutus hāgusemaks, otsustasin, et juba ette valmistunud päästjate paar laskub PP ũlikondades alla ja kontrollib panga alust niivõrd kui see on võimalik. Kilomeeter eemal olevast trepist laskumise võimalust ei kasutatud, kuna panga all puudub pidev rannariba. PP paar kontrollis panga alust kuiva jalaga asjade leiukohast ca 300 meetrit poolsaare tipu poole. Linna poole liikumine osutus võimatuks pika ning kivise põhjaga veetakistuse, samuti vastu panka lõõvate lainete ja pimeduse tõttu. Ebamugava serva tõttu puudus ka võimalus kõikjal panga alust prožektoriga valgustada. Paldiski paat ei olnud võimeline merel liikuma, mootor suri välja, pöördusid tagasi. Kuna PP paar pidi mindud teed tagasi tulema, siis Nõmme P11 laskus alla ja abistas/julgestas Keila päästjaid ũles ronimisel. Nõmme meeskond julgestas ũlevalt. Politsei otsib isikut teisi kanaleid pidi.

IDA- VIRUMA A, KOHTLA, VALAST E	- vaateplatvor m	12.05.201 2 08:37:47	-	12.05.201 2 10:16:21	12.05.201 2 10:16:27	KUKKUMIN E KÕRGUSE ST	-	Valaste oja, vaateplatvor m VALASTE küla, KOHTLA vald, IDA- VIRUMAA	Avarii- ja päästetöö d
--	------------------------	----------------------------	---	----------------------------	----------------------------	--------------------------------	---	--	------------------------------

Inimene kukkus platvormilt alla ja sai vasaku kāe ja pea vigastusi (esimene vaatlus), teadvusel. Panime inimese kandraamile, nōõride ja päästjate abil tõmbasime teda ũlesse. Pāastmine toimus vāga rasketes tingimustes.

LISA 8. KUKKUMINE KÕRGUSEST (7 SÜNDMUST- OPISE ANDMETEL)

153540 556	<u>Vt/Muu</u> <u>da</u>	SAAREM AA, MUSTJA LA, PANGA	- pan ga pan k	15.05.2 010 14:25:0 0	-	-	15.05.2 010 15:53:0 0	KUKKUMI NE KÕRGUS EST	-	PANGA küla, MUSTJA LA vald, SAAREM AA	Avarii- ja päästet ööd	D
---------------	----------------------------	---	----------------------------	--------------------------------	---	---	--------------------------------	--------------------------------	---	--	---------------------------------	---

m, kukkus alla 21m kõrguselt pangalt, mis seisundis, ei tea; kutsuja ootab panga külas panga pangas alguses; 14:29>Teat P5; 14:42>ühendatud HK arstile, elustavad (tel 56692009); 15:00>teade 110; 15:39>Kihelkonna P11:kannatanu leitud,"13"Kuress.Argoga ligi ei saa.Paadiga merelt ligipääs.Kuressaare P11:"13"paigutatud kaldale ja ära saadetud. inimene 21meetri kõrguselt alla kukkunud

15419326 5	<u>Vt/Muud</u> <u>a</u>	SAAREMA A, MUSTJALA , PANGA	-	25.08.201 2 16:48:56	-	-	-	KUKKUMIN E KÕRGUSES T	-	PANGA küla, MUSTJAL A vald, SAAREMA A	Avarii- ja päästetöö d	D
---------------	----------------------------	--------------------------------------	---	----------------------------	---	---	---	--------------------------------	---	--	------------------------------	---

kukkus pangalt alla maapinnale.Parkla juures oodatakse; 16:52>110; 16:53>teade PÄRN P5; 16:54>Ida HK:m 27 aastane,näha verd,ei liiguta,kuival maal.liigutakse abivajaja poole alla; 16:58>Ida HK:meesterahvas on teadvusel, rääkida otseselt ei saa aga mõmiseb.allapoole ei saanud minna, kuna selgus et laskumine oleks liiga ohtlik.; 17:03>helistaja (5100119) on patsiendi juures, paigaldatud kaela lahas. Ühendatud Kuressaare 91; 17:12>teade SIM TSO; 17:22>võetud ühendust Kuressaare 91ga:las päästjad võtavad autost ühe naatriumi pudeli ja ühe tilgasüsteemi ülemise riuli pealt/teade edastatud KIH P11le; 17:35>KIH P11: kannatanu pandud paati ja tuuakse paadiga maale; 17:56>KURE P5:kannatanu on aidatud kiirabiautosse

1533873 85	<u>Vt/Muu</u> <u>da</u>	HARJUM AA, ANIJA, ARAVA	- Vaheväl ja talu	21.10.20 09 14:09:00	-	-	-	KUKKUMI NE KÕRGUSE ST	-	Vahevälja talu, ARAVA küla, ANIJA vald, HARJUM AA	Avarii- ja päästetö öd	D
---------------	----------------------------	----------------------------------	-------------------------	----------------------------	---	---	---	--------------------------------	---	--	------------------------------	---

M 65 kaevus kinni / Pikva kpl. keerata kruusa tee peale , sõita 50m , keerata paremale , sõita ca 3km , kollane postk. peale männitukka ; 14:12>110; 14:13>IHP 5; ; 14:23>inimene kaevu kukkunud 2m sügavusel ja 13/Kehra P1114:25>110; 15:45>13 kaevust käes, ootame masinat, mis 13 trantspordib/Kehre P11; 15:53>matusebüroo masin jõuab 1h pärast kohale ja jõuab ise 13

tõsta, meie vabad/Kehra P11 Meesterahvas (65a) oli kaevus (sügavus 2m) hüdrofori remonttöid tehes kokku kukkunud. Tõstisime hukkunu kaevust välja, rakendades talisüsteemi.

1536586 28	<u>Vt/Muuda</u>	HARJUMA A, HARKU, TÜRISAL U	- türisal u pank	16.10.20 10 21:55:00	-	-	-	KUKKUMIN E KÕRGUSE ST	-	1.pankran nik TÜRISAL U küla, HARKU vald, HARJUMA A	Avarii- ja päästetö öd	D
---------------	-----------------	---	---------------------------	----------------------------	---	---	---	--------------------------------	---	--	------------------------------	---

M 22, hüppas pangalt alla; 21:55>LHP521:57>110; 21:57>saata veel üks põhiauto aste 2 järgi/Keila P11; 21:57>helistatud tagasiväljakutsujale/MaritangHendrikson/noormees22aastane,nimionJaanusRoorbeg.Onjoonud,rääkis telefoniga,viskas telefoni maha ja hüppas pangalt alla.Teadvusel ja räägib meiega. 22:01>vajan MM 723/Keila P11;22:05>saata LK12,autol on vints.LK P11. 22:11>kannatanu teadvusel,ei ole puude vahel kinni,on kontaktne.Läheme kühvelraami ja esmaabivahenditega alla.Teised kohale tulevad jõud tulgu ka kohe alla/Keila P11; 22:13>oleme kannatanu juures,alustame esmaabiga,kannatanu teadvusel/Keila P11; 22:14>kannatanule pandud kaelalahas,anname esmaabi.M723 ja LK 12 vabad/Keila P11; 22:25>kannatanu on meedikutele üleantud /Keila P11; 22:32>kannatanu on kiirabiga ära viidud,politsei jääb kohale,lahkume/LKP11

1539573 28	<u>Vt/Muuda</u>	HARJUMA A, HARKU, TÜRISAL U	- türisal u pank	01.11.20 11 20:44:00	-	-	-	KUKKUMIN E KÕRGUSE ST	-	Pangapeal ne TÜRISAL U küla, HARKU vald, HARJUMA A	Avarii- ja päästetö öd	D
---------------	-----------------	---	---------------------------	----------------------------	---	---	---	--------------------------------	---	---	------------------------------	---

n 40, kukkus pangalt alla, teadvusel,saab rääkida; 20:46:28>Tegelik VSK andmise aeg Keila 11-
le tuginedes kõnesalvestusele/PPK20:47>110; 20:48>LHP 5; 20:51>Saata Nõmme
nööri päästevahenditega/ Keila P11; 21:02>Naisterahvas kukkunud 10m kaldast alla, kontaktne
lähene kannatanule kiirabitöötajatega. Pol kohal/ Keila P11; 21:10>jõudsime koos
meedikutega kannatanu juurde/ Keila P11; 21:27>Patsiendi vigasused ei ole tõsised ja toome ta
raamiga ülesse ülesse./Kei P11/; 21:37>Vigastatu kiirabiautos, lahkume/ Keila P11 Meedikutega
koos päästekorviga jalgsi panga serva alla vigastatu juurde minek. Vigastatu transport jalgsi koos
raamiga oli võimalik, Keila ja Nõmme päästjad tassisid vigasaanu mööda kitsast panga alust
serva üles.

15388728 9	<u>Vt/Muuda</u>	TARTUMAA , KONGUTA, ANNIKORU	- rootsu u talu	01.08.201 1 12:00:00	-	-	-	KUKKUMINE KÕRGUSES T	-	rootsu talu, ANNIKORU küla, KONGUTA vald, TARTUMA A	-	D
---------------	-----------------	---------------------------------------	-----------------------	-------------------------	---	---	---	----------------------------	---	---	---	---

kukkus kaevu, uppumisohtpuhja poolt annikoru peale, lihatööstust edasi 1km, inimene teetsas vastas. kirju fliisiga.; 12:01 tuli teade, et tegemist on 3. aastase lapsega, kaev on u 19 raket-
 helistaja eemalt.12.05 Puhja P11-le pakutud Elva 11 appi. Elva 11 alarmeerimine kell
 12.05.28,Elva 11 väljasõit 12.05.4812:05> Teade Tartu P512:06> Teade 110; 12:10> Teade SiM
 TAO; 12:08 Puhja P11- laps on kaevus kinni,kaev on ca 20 m sügav,saata Tartu 42.;
 12:14>Puhja P11-päästetöötaja laskus lapse juurde.; 12:15>Puhja P11-päästetöötaja jõudis lapse
 juurde ja laps on tal turvaliselt süles.; 12:18>teade Lõuna P2-le; 12:20>SMS; 12:26>Puhja P11-
 laps ja päästetöötaja on kaevust kätte saadud,Tartu 42 abi ei vaja.Tartu 42tagasi kutsutud.12:31
 Puhja P11- lik.; 12:45>Sündmusele sõittes ,kui sain teada kaevu sügavusest otsustasin et
 tegutseda tuleb kohal kiirelt .Lain sõiduajal päästjal siduda päästenööri külge päästerõnga, mida
 kohalejõudes kohe kaevu lasta.kohale jõudes võtsime nööri ja päästerõnga mille koheselt kaevu
 lapseni lasksime.laps oli tubli ja võttis meie rääkimise peale rõngast ilusti kinni.Kiirelt tuli ka
 laps päästa. sellek pani päästja endale hingamisaparaadi selga .selleks ajaks oli kohal ka
 kiirabi.päästja kinnitas sama päästenööri külge ennast remmiga ja laskus kaevu .nööri hoidsime
 kinni kiirabijuhiga.päästja sai lapse enda haartesse .Selleks ajaks oli kohale jõudnud elva1-1 kes
 votsid oma päästenööri ja rakkmed mille koheselt alla lasime .päästja pani lapsele
 päästerakkmed ja päästenööri läbilapse rakmete enda karbiinikülge julgestuseks .tõmbasimi kahe
 päästenööriabil päästja ja lapse kaevust välja.Laps kiirabile üleantud .meie vabad.

1538249 20	<u>Vt/Muu</u> <u>da</u>	TALLIN N, TALLIN N, PIRITA	KÜNNAP UU 3- lähedal	15.05.20 11 01:01:00	-	-	-	KUKKUMI NE KÕRGUSE ST	-	KÜNNAP UU 3, PIRITA linnaosa, TALLINN linn	Avarii- ja päästetö öd	D
---------------	----------------------------	--	----------------------------	----------------------------	---	---	---	--------------------------------	---	---	------------------------------	---

M27, kukkus ca 6m kõrguselt obeliski juurest Pirita tee poole; seisund
 teadmata01:04>110v.meedik: pt asub 50m Obeliskist Pirita poole, Lokaatorite põllu peal jääb
 auto avariituledega; kutsuja jäi üleval, pt liigutab, kutsumisele ei reageeri, jooves.; 01:18>õige
 aadress olevat Künnapuu 3; 01:20> las kiirabi sõidab veel edasi, nemad näevad kiirabi; ;
 01:27>Saime päästega kokku. leidsime patsiendi, päästel on vaja patsient alla tuua /Viimsi 91/
 01:34>inimene kukkunud u.10m kõrguselt paejärsakult, hakkame nööride ja kandraami abil
 teda alla tooma, kiirabi, politsei kohal/ MG P11; 01:37>IHP5; 01:54>kannatanu alla toodud,
 kiirabile üle antud/MG P1102:27> punane patsient, Perh, reanimatsiooni / Viimsi 91

LISA 9. NÖÖRIPÄÄSTETEENUST OSUTAVATE KOMANDODE PAIKNEMINE JA SELLEKS VAJALIKUD KRITEERIUMID (INTERVJUUD)

Intervjueeritav 1:

1. **Kas teie arvates on Eestis nööripäästeteenus vajalik?**

Intervjueeritav 1: Vastavalt piirkonna eripärale on kindlasti vajadus olemas, nt Ida-Virumaa, ning seda võiks arvestada ka veepäästeteenuse osutamisega.

2. **Kui palju peaks teie arvates olema Eestis nööripäästeteenust osutavaid komandosid?**

Intervjueeritav 1: Seda peaks analüüsima läbi toimunud õnnetuste, kus on olnud vajadus kasutada nööripäästetarustust. Nii nagu tehti veepäästeanalüüsiga.

3. **Mitu nööripäästeteenust osutavat komandot peaks olema igas Päästkeskuses?**

Intervjueeritav 1: Kui mitte arvestada veepäästega seonduvat, siis vastavalt piirkonna eripärale. Nt Läänes on ainuke kõrgem koht Saaremaal Panga Pank, kuid kas sinna peaks loodama nööripäästeteenus, on vaja selgitada välja läbi reaalse vajaduse. Jällegi, vajadus teha analüüs.

4. **Mitmes ühe Päästkeskuse komandos peaks olema nööripäästetarustus?**

Intervjueeritav 1: vastavalt piirkonna eripärale. Nt Eesti lääneosas on ainuke kõrgem koht Saaremaal Panga Pank, kuid kas sinna peaks loodama nööripäästeteenus, on vaja selgitada välja läbi reaalse vajaduse. Jällegi, vajadus teha analüüs.

5. **Kas nööripäästetarustus peab olema ühel autol või mitmel?**

Intervjueeritav 1: Kui siis ühel autol ja komandos, kus on piisavas koguses isikkoosseis. Kui on tegemist komandoga, kus on kaks põhiauto, siis võib olla varustus hajutatud. **Kas nööripäästetarustus võib paikneda, näit. statsionaarselt järelhaagisel, mida saavad kasutada kõik autod?** Nii ja naa. Nööripäästetarustuse kasutamise vajadus võib tulla ka sündmusele sõites, või sündmuskohal, ning sel juhul peab minema komandosse varustuse järgi. Samuti on veepäästega, kui põhiauto võtab endaga kaasa paadi koos haagisega, siis nööripäästetarustuse haagis jääb maha. **Kas nööripäästeteenuse osutamiseks vajalik varustus peaks olema määratletud määruse või normidega?** Varustus peab vastama

kindlasti Euroopa standarditele ning nõõripäästekomandos peaks olema minimaalne standardvarustuse olemasolu.

6. Mille alusel peaks määratlema teenust osutavate komandode paiknemise?

Intervjueeritav 1: Piirkonna eripära järgi.

7. Millised oleksid vajalikud kriteeriumid komandode paiknemisel?

Intervjueeritav 1: Enam-vähem sama küsimus mis eelmisedki. Isikkoosseisu olemasolu ning piirkonna vajadus.

8. Kellele ja kui suures mahus peaks läbi viima nõõripäästealase koolituse?

Intervjueeritav 1: Väike-Maarja kooli lõpetanutel on õnneks kõigil mingil määral kokkupuude nõõripäästevarustusega, kuid komando, kus osutatakse seda teenust, on kindlasti vaja igaaastaseid koolitusi ja õppusi.

9. Kas koolitatud kaader oleks ka üheks nõõripäästeteenuse osutamise kriteeriumiks?

Intervjueeritav 1: Nõõripäästeteenuse osutamiseks on vajalik kindlasti koolitatud ja väljaõpetatud kaader.

Intervjueeritav 2:

1. Kas teie arvates on Eestis nõõripäästeteenus vajalik?

Intervjueeritav 2: Jah, on vajalik, eriti suuremates ohukohtades, nt Ida-Virumaa (Pankrannik ja Valaste juga), Harju (Pankrannik ja joad) ja Saaremaa (Panga Pank).

2. Kui palju peaks teie arvates olema Eestis nõõripäästeteenust osutavaid komandosid?

Intervjueeritav 2: Vähemalt neli.

3. Mitu nõõripäästeteenust osutavat komandot peaks olema igas Päästekeskuses?

Intervjueeritav 2: Igas päästekeskuses võiks olla 1 komando, seega Eestis kokku 4 komandot. Tegelikuses tuleb aga ikkagi arvestada piirkonna eripäraga, vajalik on teha analüüs.

4. Mitmes ühe Päästekeskuse komandos peaks olema nõõripäästevarustus?

Intervjueeritav 2: vastavalt piirkonna eripärale. Nt Eesti lääneosas on ainuke kõrgem koht Saaremaal Panga Pank, kuid kas sinna peaks loodama nõõripäästeteenus, on vaja selgitada välja läbi reaalse vajaduse. Jällegi, vajadus teha analüüs.

5. Kas nõõripäästevarustus peab olema ühel autol või mitmel? Kas nõõripäästevarustus võib paikneda, näit. statsionaarselt järeelhaagisel, mida saavad kasutada kõik autod? Kas nõõripäästeteenuse osutamiseks vajalik varustus peaks olema määratletud määruse või normidega?

Intervjueeritav 2: Esmane varustus võiks olla kahel autol ning täiendavalt põhivarustus järeelhaagisel, mida on võimalik vastavalt vajadusele kohale toimetada. Põhivarustus peaks

paiknema järeldaagisel, mida on võimalik vastavalt vajadusele kohale toimetada. Nööri päästeteenuse osutamiseks vajalik varustus peab olema määratletud vastavate standartidega.

6. Mille alusel peaks määratlema teenust osutavate komandode paiknemise?

Intervjueeritav 2: Piirkonna eripära järgi, arvestades pinnavorme ja toimunud sündmusi..

7. Millised oleksid vajalikud kriteeriumid komandode paiknemisel?

Intervjueeritav 2: Komandode paiknemisel oleks kriteeriumiks – statistika, sündmused, hukkunud, vigastatud, so analüüsidel põhinev ning regiooni reljeef (pinnavormid)

8. Kellele ja kui suures mahus peaks läbi viima nööripäästealase koolituse?

Intervjueeritav 2: Koolitusega tuleks alustada rühmapealikust, meeskonnavanemast kuni päästjateni. Koolituse peaksid läbima ka operatiivkorrapidajad (ainuke, kes märkis). Koolitus on esmalt vajalik teenust osutava komando isikkoosseisule ning teenuse arenedes koolitada ka teiste komandode töötajaid.

9. Kas koolitatud kaader oleks ka üheks nööripäästeteenuse osutamise kriteeriumiks?

Intervjueeritav 2: koolitatud ja väljaõpetatud kaader on vajalik .

Intervjueeritav 3:

1. Kas teie arvates on Eestis nööripäästeteenus vajalik?

Intervjueeritav 3: Jah, on vajalik. Rohkem on nööripäästeteenus vajalik suuremates ohukohtades (pankrannik, joad) ning vastavalt sellele on teenuse osutamine ametlikult käivitatud juba Jõhvi päästekomandos (PKo) ning 2014.aasta lõpuks käivitatakse ka Keila PK-s.

2. Kui palju peaks teie arvates olema Eestis nööripäästeteenust osutavaid komandosid?

Intervjueeritav 3: Päästekomandode arv sõltub puhtalt vajadusest. Vajalik on teha korralik sündmuste kokkuvõtte ning kokkuvõtte tulemusel on tegelikult näha, et üle 90% sündmustest (nööripääste) on lahendatud baasvõimekusega. Tegelikuses ei näe intervjueeritav mõtet lihtsalt niisama üleval pidada nööripäästet.

3. Mitu nööripäästeteenust osutavat komandot peaks olema igas Päästkeskuses?

Intervjueeritav 3: Täpset arvu ei oska öelda. Paiknemisel on oluline see, et teenus paikneks vahetult seal, kus seda teenust vaja on. Lihtsalt niisama planeerida mingisse kohta teenus, et äkki läheb vaja või midagi juhtub, ei ole otstarbekas ja mõistlik.

4. Mitmes ühe Päästkeskuse komandos peaks olema nööripäästevarustus?

Intervjueeritav 3: Tekib olukord, kus ei ole võimalik päästetöid läbi viia. Tulenevalt varustuse hulgast ja pigem väiksusest, peaks varustus olema ühes komandos. Põhiauto peal

esmise reageerimise varustus, mis võimaldaks päästjatel liikuda, laskuda või tõusta kannatanuni, hinnata kannatanu olukorda, stabiliseerida – see oleks esmase varustuse kasutus. Muu päästevastustus tuleb haagisega kaasa.

5. Kas nõõripäästevastustus peab olema ühel autol või mitmel? Kas nõõripäästevastustus võib paikneda, näit. statsionaarselt järelhaagisel, mida saavad kasutada kõik autod? Kas nõõripäästeteenuse osutamiseks vajalik varustus peaks olema määratletud määruse või normidega?

Intervjueeritav 3: Nõõripääste varustuse komplekt töötab üheskoos. Ei ole võimalik, et me jagame kahe erineva komando vahel varustuse ära. Varustuse hulk on piisavalt suur ning põhivarustus peaks paiknema koos, näiteks järelhaagisel. Tegelikult esmareageerimisvarustus on ühe auto peal. Olukord püütakse lahendada nii, et varustus jääb ka haagise peale. Põhiauto peale tuleb esmane varustusressurss, mis võimaldab anda päästjatel liikuda, laskuda või tõusta kannatanuni, hinnata kannatanu olukorda, stabiliseerida – see olekski esmase varustuse kasutus, muu varustus tuleb vajadusel haagisega kaasa.

6. Mille alusel peaks määratlema teenust osutavate komandode paiknemise?

Intervjueeritav 3: Komandode paiknemise aluseks on esmane hinnang sündmustele ja päästetöö raskusele, so sündmuskoha põhine hinnang (ohukohad).

7. Millised oleksid vajalikud kriteeriumid komandode paiknemisel?

Intervjueeritav 3: Vajalik on ajurünnak, et selgitada välja, kas kriteeriumiks võtta ka kõrghooned (see on pigem Tallinna probleem). Ajurünnak tuleb läbi viia suuremale seltskonnale ja kaasama ka väliseksperte. Vajalik on moodustada töögrupp. Vajalik on analüüsida toimunud sündmusi. Teenuse paiknemise küsimus peaks tulema suurema töögrupi erinevate kogemustega inimeste kaasamise tulemusel. Jõhvi ja Keila on määratletud faktipõhise kogemusega. Ülejäänud komandode valik peab põhinema analüüsidel. Seega üks komandode paiknemise kriteerium - analüüsidel põhinev. Kriteeriumiks on ka ühe erivõimekuse paiknemine ühes komandos. Mitu erivõimekust ühes komandos ei ole soovitatav, kuid kahjuks Eestis on piirkondi, kus lihtsalt ei jää muud üle (Pärnu, Tartu). Tallinn on täitsa omaette. Tallinnas on komandod nii lähestikku, et on võimalik erivõimekused paigutada ei komandodesse. Seisukoht – erivõimekuste kokkupanek raskendab komando tööd – lõivu tuleb maksta muudes osades, so midagi jääb nõrgaks.

8. Kellele ja kui suures mahus peaks läbi viima nõõripäästealase koolituse?

Intervjueeritav 3: Jõhvis ja Keilas nõõripäästeteenuse sisseviimine koormab päästjaid.

Vajalik on õppuste läbiviimine, et õpitu ei ununeks ja oleks valmisolek teenuse osutamiseks. Samas peavad päästjad tegelema ka teiste päästeala töödega (suitsusukeldumine jne). Käesoleval ajal (2014) tegeleb töögrupp täienduskoolituse mahu ja aja (kui tihti peaks

täiendama) väljatöötamisega. Allkirjastatud ei ole, rakendub 2015.a.. Teatud tegevused toimuvad täienduskoolituse või õppepäevade raames. Kohapeal on vajalik harjutada elementaarseid asju (nöörid, sõlmed).

Soome praktika – kõik päästjad harjutavad nööre ja sõlmi. Iga vahetus peab aastas saama vähemalt 2 õppust (üks soojemal ja üks külmemal ajal – selgitada välja varustuse vastupidavus soojas ja külmas, so erinevatel temperatuuridel). Komandosiseselt tükeldatakse ära – hakatakse eraldi harjutama kannatanuni jõudmist, blokisüsteemi loomist, kannatanu ülestõstmist. Kui räägime erivõimekusest, siis peab olema vähemalt iga 5 aasta jooksul nii nimetatud korduskoolituskursus instruktorite juhendamisel. Käesoleval ajal viib neid läbi komandosiseselt, nt rühmapealik. Tegelikult, et saada kogemusi ka teistest riikidest, täiendada teadmisi ja olla kursis uuendustega, peaks kõik vahetused iga 5 aasta järel läbima täienduskoolituse võib-olla isegi välisinstruktori juhendamisel.

Eesti on teiste riikidega võrreldes eelisolukorras, kuna Eesti on pinnavormidelt võrdlemisi lame. Väga suurt süsteemi üles ehitada ei ole tegelikult mõtet. Üle 90% sündmusi on võimalik lahendada baasvõimekusega, mida tuleks täiendada teadmiste ja varustusega ning päästjad suudavad kannatanuid aidata.

Tegelikuses peab keskenduma baasvõimekuse suurendamisele. Väike-Maarja päästekool annab seal õppivatele päästjatele tugeva aluspõhja nööri- ja päästetöö osas baasvõimekusega tegelemiseks. Tegemist on nööri, blokisüsteemide, haarete ja päästekaheksate kasutamisoskuste õppimisega (tegeletakse sellega, et saaks päästetöid läbi viia, so laskuda või tõusta kannatanuni, hinnata kannatanu olukorda, stabiliseerida jne) et tuleb jääda Jõhvi ja Keila juurde. Tegeleda sündmuste analüüsiga. Hakata pigem edendama baasvõimekust. Baasvõimekuse lahendamiseks on Eestis olemas inimressurss, kes on valmis teenuse osutamiseks üle vabariigi.

9. Kas koolitatud kaader oleks ka üheks nööri- ja päästetöö teenuse osutamise kriteeriumiks?

Intervjueeritav 3: Ilma vastava koolitusega ei toimi nööri- ja päästetöö teenuse osutamine. Vajalik on väljaõpetatud kaader.

Intervjueeritav 4:

1. Kas teie arvates on Eestis nööri- ja päästetöö teenus vajalik?

Intervjueeritav 4: Jah, on vajalik. Põhjenduseks on asjaolu, et üle Eesti on toimunud sündmused, kus on olnud vajalik vastava teenuse osutamine.

2. Kui palju peaks teie arvates olema Eestis nööri- ja päästetöö teenust osutavaid komandosid?

Intervjueeritav 4: Igas regioonis võiks olla üks.

3. Mitu nõõripäästeteenust osutavat komandot peaks olema igas Päästkeskuses?

Intervjueeritav 4: Arvamus - kui päästkeskuse territooriumil ei ole otseselt üks PKo, siis ehk kahemeeskonnaline valmidus, kas ühes PKo-s või siis kahe komando baasil. Kuna nõõripääste eeldab rohkem inimressurssi, siis võiks olla kahe meeskonna baasil (Jõhvi on kahe põhiauto baasil. LõPK ja LõPK peaks nõõripäästeteenust osutav komando paikneda kohas, kus tihedam asustatus. Riskide mõttes (see on ka kriteerium) võiks suuremate linnade juures teenust osutada vähemalt üks meeskond (kus on ka kõrghooned). Teine meeskond võiks paikneda päästkeskuse territooriumi keskel. Vajalik on katta teenuse osutamisega terve regioon. Nõõripäästeteenust peaks osutama vähemalt neljaliikmeline meeskond komandos, sest nõõripääste operatsioonid nõuavad rohkem ressurssi.

4. Mitmes ühe Päästkeskuse komandos peaks olema nõõripäästevarustus?

Intervjueeritav 4: Igas teenust osutavas komandos peaks olema.

5. Kas nõõripäästevarustus peab olema ühel autol või mitmel? Kas nõõripäästevarustus võib paikneda, näit. statsionaarselt järelhaagisel, mida saavad kasutada kõik autod? Kas nõõripäästeteenuse osutamiseks vajalik varustus peaks olema määratletud määruse või normidega?

Intervjueeritav 4: Varustus peaks olema ühe auto peal (põhiauto) ning see võiks olla esmase reageerimise varustus (päästja varustus – isikukaitsevarustus). Raskem tehnika ja olulisem nõõripäästevarustus peaksid paiknema järelhaagisel (Jõhvi PKo). Nõõripäästeteenuse ekspert töötab käesoleval ajal välja varustuse mudelit, so standartvarustust nõõripäästeteenuse osutamiseks Jõhvi PKo varustuse baasil. LõPK-s, kui keskseks oleks Tartu üks PKo peaks varustus (isikukaitsevarustus ja esmase reageerimise varustus) paiknema mõlemal põhiautol, sest reageerimine sündmusele toimub erinevates piirkondades.

6. Mille alusel peaks määratlema teenust osutavate komandode paiknemise?

Intervjueeritav 4: Piirkonna eripära järgi, arvestades pinnavorme, toimunud sündmusi ja asustatust.

7. Millised oleksid vajalikud kriteeriumid komandode paiknemisel?

Intervjueeritav 4: Kriteeriumiks võiks olla: asustatus, so kohas kus on rohkem elanikke; kõrghoonete olemasolu (see puudutab eelkõige Tallinnat ja Tartut; asukoht regiooni keskel; kuna nõõripääste nõuab pidevat treeningut, siis ei tohiks olla sellises komandos, kus on niigi mingi muu keeruline erivõimekus (keemia), so ühes komandos peaks olema üks erivõimekus; Inimressurssi olemasolu (peaks olema vähemalt neljaliikmeline meeskond komandos, sest nõõripäästeteenus nõuab rohkem ressurssi; paiknemisel on oluline analüüs, so kus peaks mingi teenus asuma (käesoleva ajani puudub täpne analüüs). Paiknemine on välja kujunenud ajalooliselt. Tegelikult peaks läbi analüüsima kõik erivõimekust vajavad teenused eraldi ja siis

ühiselt, et selguks optimaalne teenuste paigutus. Ei saa olla nii, et ühes komandos on näit. 3 erivõimekust ja teises pole ühtegi.

8. Kellele ja kui suures mahus peaks läbi viima nõõripäästealase koolituse?

Intervjueeritav 4: Väike-Maarja koolitusprogramm on juba koostatud põhimõttel, et erivõimekused on sees valikainetena. Päästekoolis õpetatakse päästjatele esmaste nõõripäästevahendite kasutamist (kaevust päästmine; päästenõõri, rakmete ja blokkide kasutamine). Baasvõimekuses peab olema ka kaevust väiksematest šahtidest päästmise võimekus (so esmane varustus: päästenõõr, blokid, et saaks inimest üles vintsida – tõsta).

Kõikide nõõripäästeteenust pakkuvate komandode paiknemise kinnitamisega kaasneb 40-tunnine baaskoolitus isikkoosseisule (Jõhvi PK töötajad vastava koolituse juba läbinud). 40-tunnine koolitus on piisav. Täheandab – 40-tunnine baaskoolitus ning seejärel võimalusel treening iga päev (sõlmed, hargnemised ...), järgneb komandosisene koolitus vähemalt üks kord kvartalis. Koolitus peab olema pidev protsess, et õpitu ei ununeks, sest nõõripäästesündmusi ei toimu iga päev ning seetõttu peab rohkem harjutama, korraldama õppuseid, nagu Jõhvi PK õppused ajavahemiku ... märts - ... märts 2014.a. Kui baasteenistusse tuleb kaevust või šahtist päästmine, siis peaks ka seda pidevalt harjutama. Nõõripääste baaskursuse lõpetanutele peaks juba aasta möödudes korraldama täienduskoolituskursusi.

9. Kas koolitatud kaader oleks ka üheks nõõripäästeteenuse osutamise kriteeriumiks?

Intervjueeritav 4: Ilma väljaõppeta isikkoosseisu ei ole võimalik osutada nõõripäästeteenust, nii et see on vägagi vajalik.

LISA 10. NÄITEID NÖÖRIPÄÄSTEVARUSTUSEST SOOMES

Täisrakmed

Täisrakmetel on õla- ja reierihmad, mis jagavad kukkumise peatamisel tekkivad jõud keha tugevate osade vahel. Peatumise järel kukkunud isik jääb püstisesse asendisse ja suudab vajaduse korral päästmist oodata. Amortisaator vähendab kukkumisel tekkiva sikutusjõu turvalisele tasemele. Ühendusköis, millega täisrakmed kinnitatakse konstruktsiooni külge, võib olla lõdvalt, kuid see ei tohi olla pikem kui kaks meetrit. Täisrakmetega koos võib kasutada ka keritavat klambrit/haaratsit.

6.2 Puusarakmed on oma omaduste ja kasutuseesmärgi poolest tugi- ja julgestusvööd, millele on lisatud reierihmad.

6.3 Vööd vastavad standardile EN 358

Tugivööl on vähemalt kaks D- silmust/rõngast ja mitte rohkem kui kahe meetri pikkune tugiköis. Julgestusvöö on põhimõtteliselt samasugune kui tugivöö, kuid seljatugi ei ole kohustuslik. Kinnituskohti võib olla vaid üks ja köie pikkust ei ole piiratud. Köies peab siiski olema pikkusregulaator.

6.4 Köied Tuumikköied on valmistatud vastavalt standardile EN 1891 ja on materjali poolest sünteetilisest kiust. Semistaatiline (väheveniv) köis (EN 1891 klass A).

Dünaamiline köis (EN 892, single rope)

6.5 Tuletõrjeköied. Vanamoodsad punutud või palmitsetud, läbimõeldult 10-12 mm köied ja sellega tihedasti seotud köispidur.

6.6 Laskumis- ja julgestusseadmed (EN 341, prEN 12841): laskumiskaheksa.

6.7 Muud seadmed: plokid/rihmarattad (EN 12278), tõususangad/käepidemed (EN 567) jalus/jalatugi, karabiinid (EN 362) Karabiinid peavad olema CE-märgistusega ja soovitatavalt kruvilukustusega. Lingsidemed/kanderihmad/kinnitusköied/kinnitusketid (EN 795 klass B), mis peavad olema CE-märgistusega. Ankurdamissilmused (EN 795 B) mis on CE-märgistusega tärgitud ja kuumakindlad kinnitumiseks mõeldud sidemed (nt. terastrossid või ketid). Ankurdamis/Surveplaadid, mis on CE-märgistusega plaadid. Köie kaitsed võivad olla tööstuslikult valmistatud või ise tehtud. Evakuatsioonirakmed ja - silmused (EN 1497 ja EN 1498). Tõstmiseks ja laskumiseks kohandatav/sobiv CE-märgistusega kandraam. Inimese

tõstmis- ja laskumisseadmed (EN 1496). Haaratsid, nagu näiteks sissetõmmatavad haaratsid (EN 360) ja liughaaratsid (EN 353).